ATEITIS

SPALIS – OCTOBER 1984 VOL. LXXIV No. 8

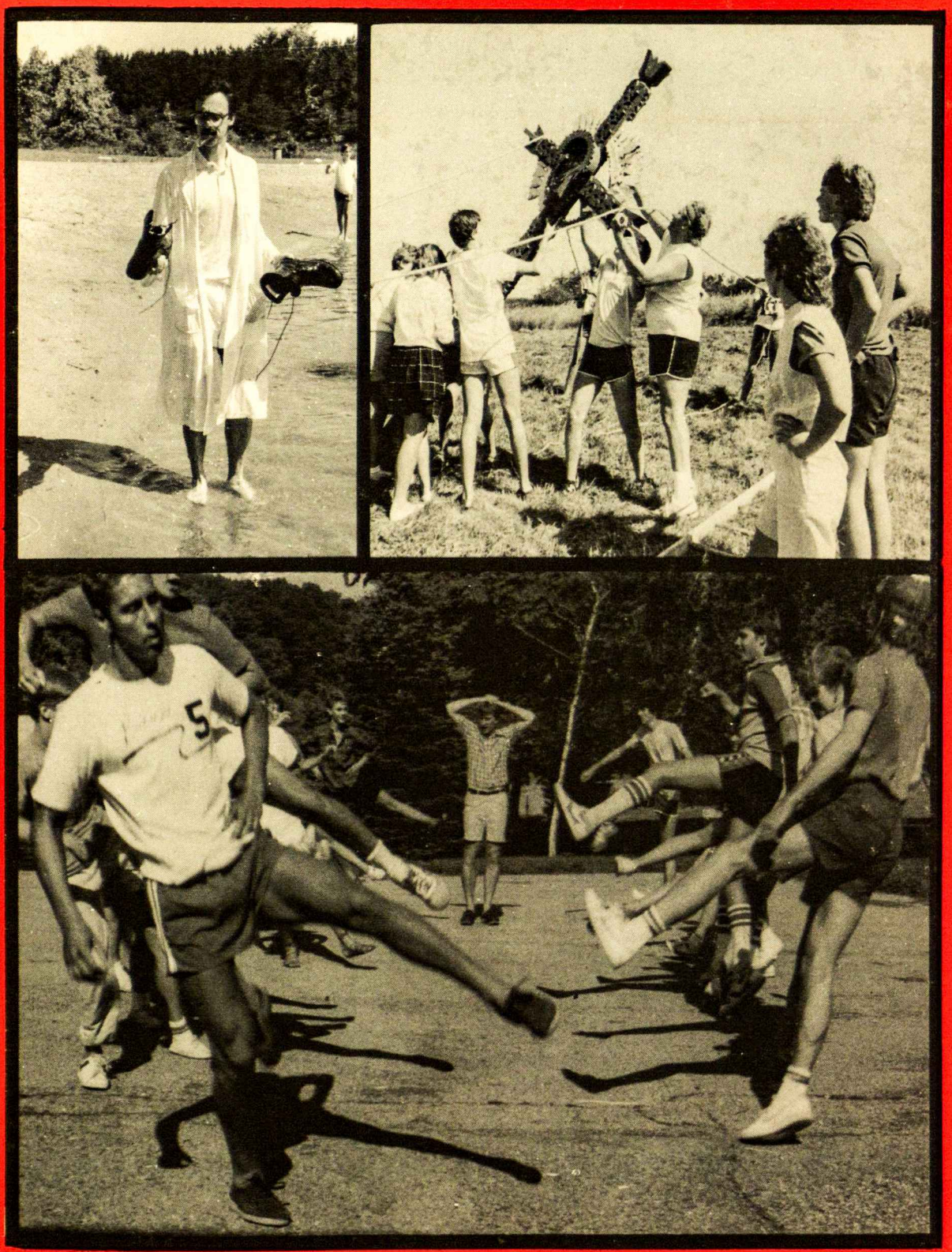

MAS vasaros stovykla Dainavoje.

ATEITIS

ATEITININKŲ FEDERACIJOS LEIDŽIAMAS KATALIKIŠKOS-LIETUVIŠKOS ORIENTACIJOS MĖNESINIS ŽURNALAS

SPALIS — OCTOBER 1984
VOL LXXIV No. 8

Benamių malda (eil.) — B. Brazdžionis 233
Atsiliepimas — A. Tijūnėlis 234
Kun. Ylos Ateitininkų Futūrologija — V. Bagdanavičius 236
Akimirkos iš viešnagės Lietuvoje — R. Janulevičiūtė 240
Jaunimo konkurso duomenys 247
Šv. Kazimieras — nesenstantis pavyzdys jaunimui — P. Bindokas 248
1484—1984 (eil.) — M. Palubinskaitė 249
„Divus adolescens" — V. Liulevičius 250
1518 — G. Liulevičius 251
Šv. Kazimiero metai eina prie galo — R. Kubiliūtė 252
VEIKLA 254

Šį numerį redagavo S. Petersonienė. Nuotraukos MAS vasaros stovyklos foto būrelis: (viršelis, 237, 249, 251, 254, 255, 256, 257), R. Janulevičiūtė (233, 344), D. Kloveris (234, 235), R. Rekašius (240, 241, 243, 244), A. Liulevičius (250), R. Kubiliūtė (253), M. Gaižutienė (258, 260, 261, 263).

VYRIAUSIA REDAKTORĖ: Stasė Petersonienė, 2534 West 40th Street, Chicago, IL 60632, USA. Tel.: (312) 847-1693

REDAKCINĖ KOLEGIJA: Rima Janulevičiūtė, Ramunė Kubiliūtė, Gytis Liulevičius, Vėjas Liulevičius, Linas Palubinskas, Raminta Pemkutė, Arūnas Pemkus, Darius Polikaitis, Birutė Tamulynaitė, Arvydas Žygas.

TECHNINIS REDAKTORIUS: Jonas Kuprys

ADMINISTRATORIUS: Juozas Polikaitis, 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL 60629, USA. Tel.: (312) 434-2243.

Rankraščių kalbą taiso J. Masilionis. Viršelio antraštė Jono Kuprio.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 12.00 dol.; garbės prenumerata — 20.00 dol., susipažinimui 9.00 dol.; kituose kraštuose — 9.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (7.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $12.00. Single copy $1.50. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1984 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

1984 m. rudenį sukanka 40 metų, kai tūkstančiai lietuvių protesto vardan prieš vergiją pasitraukė iš Lietuvos.

Šią liūdną sukaktį minime Bernardo Brazdžionio „Benamių malda".

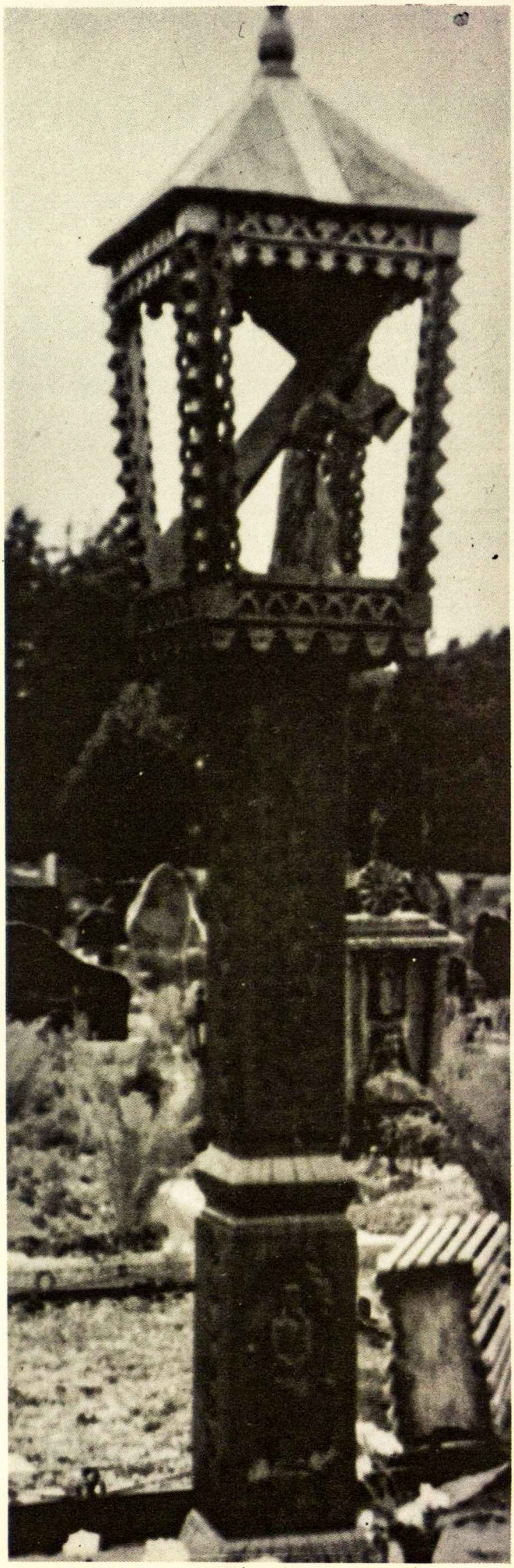

BENAMIŲ MALDA

Viešpatie, tai Tu paukščiui lizdą krauni,
Kur tėvų tėvai jį pūkeliais puošė
Ir skambėjo jų giesmės sidabrinės
Džiaugsmui Tavajam.

Viešpatie, tai Tu trapią sraigę saugai,
Kad nedužtų jos mažasai namelis,
Ir pro rudenį ir pro šaltą žiemą
Gyvą pravedęs.

Vesk ir mus namo, kur kapai senolių,
Kur piliakalnių aukštos pušys ošia,
Vesk ir mus tenai, Baltijos pakrantėn,
Viešpatie geras.

Čia sudžiūsim mes, ilgesy paskendę,
Ir neras vaikai gintarinio žiedo,
Mėlynų linų ir baltųjų drobių
Dyvino rašto.

Netekės čionai Nemunas gėlėtas,
Neliūliuos Neris Vilniaus miesto bokštais
Ir neoš dainų savanorių žygio
Juodosios girios.

Kas pavasarį grįžta ten kregždutė,
Ir kas dieną ten grįžta mintys mūsų —
Vesk greičiau namo mūs našlaitę širdį
Tėviškės žemėn.

Vesk greičiau namo, kur Maironis šaukia
Ir kur Vaižganto žemės žingsniai ilsis,
Vesk ir mus tenai, į tėvų Ramovę,
Viešpatie geras.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARTYNO
BIBLIOTEKA

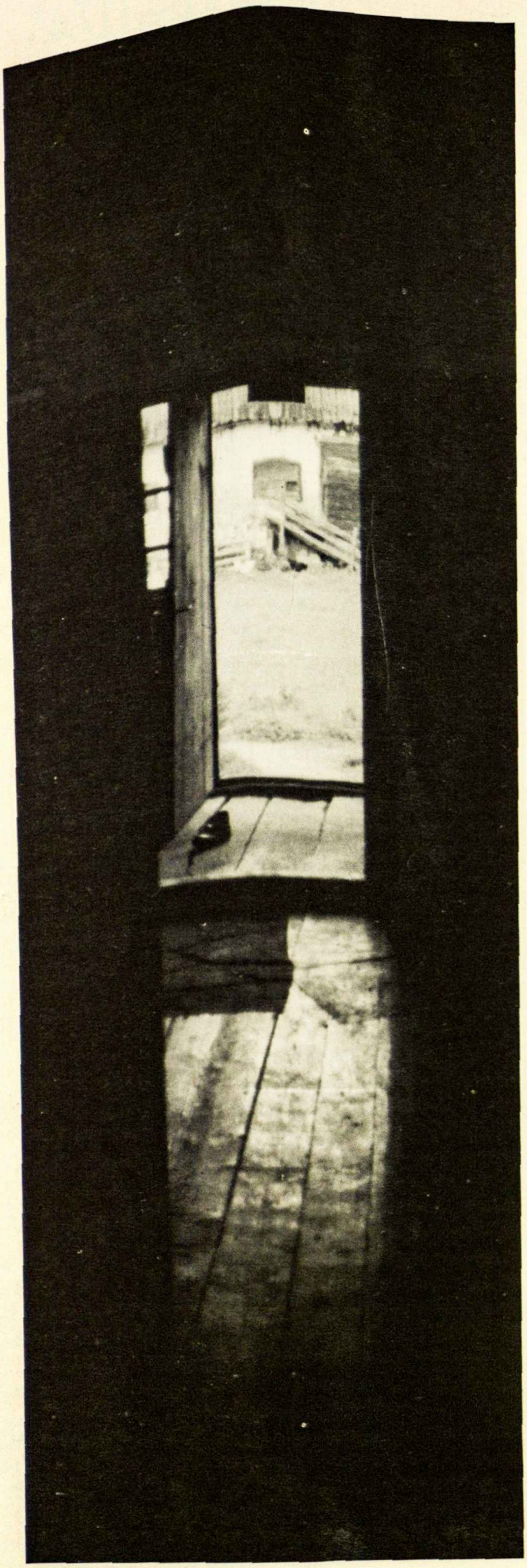

Svarstymai...

ATSILIEPIMAS

Aug. Tijūnėlis

„Kiekviename yra dalelė Dievo šviesos" — Laima Sruoginytė („Ką reiškia ‚Viską atnaujinti Kristuje?' " **Ateitis,** Gegužė, 1984 m., 143 psl.)

Taip, Laima, sutinku. O tavyje matau Dievo malonės ištisą žibintą!

Rašai, „Atnaujinti viską Kristuje reiškia, kad žmogus turi atsiverti sava visa būtimi, kasdienybe ir aplinka į Kristaus pusę — į dangišką pusę".

Taip. Norint laimingai gyventi, nėra pasirinkimo. Reikia atsiverti visa savo psiche, visu savo vidiniu gyvenimu: siela, protu, valia, jausmais, samprotavimu, savęs pažinimu ir pajautimu, visomis savo gelmėmis, ypač savo negražiąja puse, ją reikia išvėdinti, iškratyti Kristaus akivaizdoje ir pripažinti, kad ir ta pusė yra mylima. Reikia atsiverti į tai, kas giedra, gera, gražu, teisinga, ramu. Jei asmuo taip atsiveria, tai ir jo kasdienybė ir aplinka esti paveikta. Žibintas negali degti, neskleisdamas šviesos.

Reikia mėginti atsiverti. O kas mus trukdo, rakina, tai baimės. Baimės, kylančios iš nepilnai suprastų įstatymų pritaikymo, įsivaizduotos baimės ir šmėklos iš jaunystės pergyvenimų, užsilikusių prietarų mūsų kultūros bagaže, perdėto autoriteto garbinimo. „Išminties pradžia — baimė **Viešpaties"** (Patarlės 9, 10), t.y. kūdikių pagarbi baimė, reiškianti vidinį ir išviršinį Dievo garbinimą ir jam tarnavimą (Skvireckas cit. Aug. **Šv. Rašte,** senojo testamento, II t., 339 psl., išnaša 7-tos eilutės). O Viešpats veikia ne tik per autoritetą, bet ir liturgiją, šv. Raštą ir pačią sielą, kuri yra atsidavusi Viešpačiui.

Tokį atsivėrimą skatina ir šv. Paulius: „Pagaliau, broliai, mąstykite apie tai, kas teisinga, garbinga, teisu, tyra, mylėtina, giriama, — apie visa, kas dorybinga ir šlovinga". (Filipiečiams 4, 8)

Rašai, „Tai įgyvendinama ne tik lankant kas sekmadienį pamaldas, bet kasdien, kiekvienu momentu turint Dievą širdyje ir tą Dievą garbinant ir visa darant, žinant, kad Jis čia yra ir kad tu, ir Jam, ir žmonijai tai darai".

Turint Dievą širdyje, įgyvendiname tai, įleidžiant Jį į savo sąmonę, leidžiant Jo veiklai pasireikšti per save. Ta veikla neprieštarauja Bažnyčiai, jos liturgijai bei jos nurodymams. Ta vidinė veikla, nes antgamtinė, yra gerbtina. Visa yra daroma, žinant, kad Viešpats yra čia — Jo akivaizdoj; nes Jam darai, tuo pačiu darai ir žmonijai.

Rašai, „Tikėjimas yra kas nors gilesnio (ne tik argumentai), kas nors, ką galim viduje, savo sieloje pajusti". Taip.

„Žmogus nuo mažumės jaučia sielą". Čia aš manau yra Dievo malonė. Ne visi tai gali padaryti.

Taip. Daug kas mus maišo. Ne tik teorijos visokiausios, bet ir mūsų pačių baimės ir nepasitikėjimai Viešpačiu.

„Kai mes pergalime visokias abejones ir nusivylimus ir kai apsisprendžiam tikėti ir siekti aukštesnių tikslų, Kristaus mokslo tikslų, mes jaučiame pilnumą ir kilnumą bei viltį savyje".

Pritariu. Ir tai įvyksta daug, daug sykių gyvenime. Turbūt Viešpats mus kviečia vis daugiau ir pilniau apsispręsti už Jį. Paprastai tai skausmo lias, bet Jis veda į viltį ir džiaugsmo pilnatį — ne tik danguj, bet ir čia, žemėje.

Tavo, Laima, yra auksiniai nurodymai, kaip šias idėjas praktiškai įgyvendinti.

„Pradėkime kasryt atsikėlę ir susikaupę padėkoti Dievui už naują dieną su visais jos įdomumais, nuotykiais, iššaukimais bei problemomis". Tai senasis katekizmo nurodymas rytmetinėms maldoms. Tik iš tavo žodžių aiškiai matyt, kad tavo gyvenimo patyrimas jau kalba, o ne tik tuščios formuliacijos. Sutinku: kasdieninio maisto atsiradimo tekmė yra nuostabi ir verta padėkos. Sutinku: eidamas gyvenimo taku, žmogus ieškai dalelės Dievo šviesos kiekviename žmoguje bei įvykyje, ir surinktos į širdį jos susilieja į gyvenimo džiaugsmą — paslaptį, artimo meilės džiaugsmą. Tik pilnai, iš gelmių, mylintis žmogus yra ramus ir laimingas.

„O jeigu mes pasistengtume surasti įdomumo kasdienybėje, mūsų nublukęs gyvenimas pradėtų žydėti kaip pavasario gėlės". Taip! Taip! Man truko 15 metų tai išmokti!

Mes galime atrasti Kristų ne tik kasdieniškuose gyvenimo uždaviniuose, bet ir nelaimėse, net ir — filmuose!

Rašai, „Nuovargis, pavydas, nekantrumas, nepasisekimai, nervai kasdien mus kankina, bet kaip krikščionys mes turėtume ir šiuos dalykus nugalėti". Ir galima, jei mes juos perleidžiam Jėzui, kuris mumyse gyvena. Be Jo, nei iš vietos, o su Juo — nei pragaro vartai mus nenugalės!

„Apsisprendimas gyventi krikščioniškai liečia ne tik kasdienybę, bet ir tolimesnius mūsų planus". Taip. Bet tai, ką išmoksi ir naudosies kasdienybėje, automatiškai perkeis ir ateitį. Nereikia per daug apie tai galvoti, ypač baimintis. Kas bus? Kaip aš panešiu? Ne tame esmė. Esmė yra garbinti Dievą dabar ir veikti su juo šiuo momentu. Tiksliau — leisti jam veikti mumyse šiandien.

Dievo ramybė telydi tave, jaunuole!

Esu bibliotekininkas ir jau 20 metų kaip knaisiojuos žmonijos lobynuose — retai aš randu tiek suglaustos išminties kaip tavo rašinyje. Palaiminti tie, kurie tave taip išmokė!

Laima, įsigyk daug maldos draugų. Pragaro vartai tau nedovanos (Efeziečiams 6, 12). Laikykis Kristaus ir žūtbūt nepaleisk! **Memento: Christus vincit et regnat!** (Atsimink: Kristus nugali ir valdo)

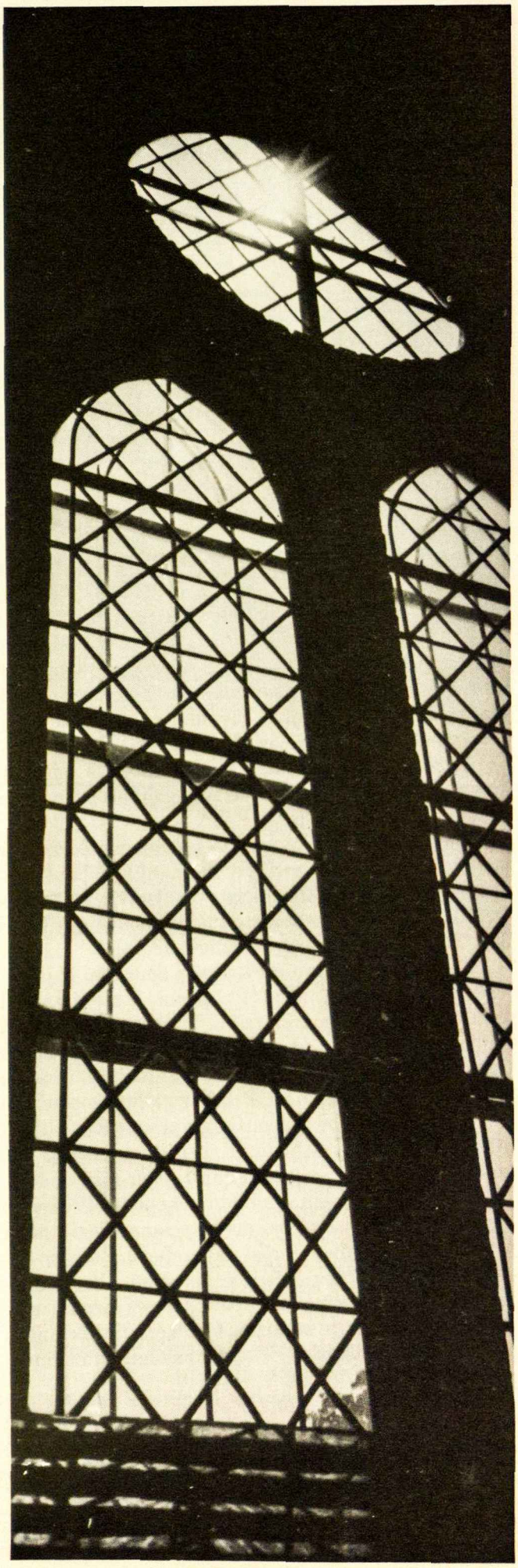

KUN. YLOS ATEITININKŲ FUTŪROLOGIJĄ APŽVELGIANT IR VERTINANT

(Antra tąsa)

Kun. Vyt. Bagdanavičius

Kūrybos dvasia ir technika

Yla kelia klausimą ateitininkams: ko jiems trūksta, kad jų gyvenimiškoji misija permažai spinduliuoja? Jis norėtų iš ateitininkijos tokios giesmės, kuri savo atgarsiu būtų reikšmingesnė už jos kūrėją. Kad to būtų galima tikėtis, reikia savęs disciplinos.

Ateitininkijos uždavinys yra perkurti kitų gyvenimą. Yla atkreipia dėmesį į aplinkybę, kad ateitininkija gimė tuo metu, kai Leninas pabėgo Šveicarijon. Ateitininkus Yla jungia ir su XVIII šimtmety prasidėjusiu katalikų atgimimu Prancūzijoje. Taip pat ir šio šimtmečio pradžioje yra pastebimas įvairiuose kraštuose katalikų atgimimas. Švedijoje vyksta atgimimas į katalikybę. Yla pripažįsta, kad lietuvių tautos atgimime ateitininkai suvaidino didelį vaidmenį, bet kyla klausimas, ką jie duos ateičiai.

Didžioji nuodėmė, kuri kliudo žmogaus pasireiškimui, yra savimeilė, o reikšmingoji priemonė yra savęs sudisciplinavimas.

Grėsmę jaunajai kartai Yla mato technologijoje ir jos dvasioje. Mechanizacija naikina mūsų laikų visuomenėje pasirinkimo ir iniciatyvos laisvę. Įsigalėjus technikos dvasiai, nebebus daugiau asmeninės kūrybos. Technika absoliučiai išjungia moralę.

Technikos dvasia nesiskaito su žmogumi ir jo pajėgumu. To paties pobūdžio pavojus ateitininkijai kyla iš tiksliųjų mokslų mito. Tikslieji mokslai yra naujas „taboo", kuris vilioja modernią visuomenę. Greta su tuo eina pažangos mitas. Įvairios iliuzijos siekia labai toli. Tikimasi, kad bus galima kontroliuoti žmogaus gyvybę chemiškom priemonėm. Iliuziniam galvojimui yra būdinga, kad jis nebestato sau klausimo; ar jis turi teisę tai daryti ir ar tai yra dora.

Technikos dvasia paguldo žmogų į Prokrusto lovą: jeigu kojos perilgos, jas nupjauna. Tokiu būdu technologija šiandien darosi nauju dievu. Žmogus darosi tik mechaniškų refleksų aparatas. Jis yra išvilktas iš paslaptingumo. Abstraktus menas, surrealizmas, džazas ir seksizmas ar nėra tik technikos civilizacijos produktas? Tačiau savimi patenkintas robotas dar nėra gimęs.

Šitaip pristatęs technikos dvasią, Yla sako, kad ją reikia kontroliuoti. Tai yra materialistinė jėga, kuri yra neutrali etikai. Tačiau išeina, kad Ylai ši jėga nėra visiškai neutrali. Ji apsunkina žmogui pasirinkimo laisvę, neša beprasmybę ir atominį sunaikinimą. Tokiu būdu ji atsistoja aukščiau gėrio ir blogio.

Yla nemano, kad viskas turi keistis. Teisingame kaitos vyksme yra ir nuolatinis tęstinumas. Žmogus savo esmėje pasilieka nedalomas. Ekonomistas, kaip ir kiekvienas kitas, turi būti sudomintas galutiniais žmogaus tikslais.

Reikia manyti, kad šie Ylos mokymai jaunajai ateitininkijos kartai darė labai geros įtakos. Giliai Ylos išgyventi ir paremti moderniais autoriais šie pamokymai stiprino ar greičiau uždegė jaunos ateitininkijos dvasią ta kryptim, kad jie būtų humanistai ir nesidomėtų ar mažiau domėtųsi techniniais ar vad. tiksliaisiais mokslais.

Tačiau kyla klausimas, ar šis mokymas yra pilnutinis? O ateitininkiškas mokymas, einant jo principais, turi būti pilnutinis.

Yla tam tikra prasme, pastatydamas vieną prieš kitą tiksliuosius mokslus ir humanistinius mokslus, yra tikras tradicinės Europos kultūros atstovas. Viduramžinė galvosena žmogaus veiklą grupavo į dvi dalis: į tą, kuri rūpinasi pažinimu ir menais, ir į tą, kuri siekia naudos. Pirmoji sritis vadinosi laisvieji menai, o antroji — vergiškieji darbai. Ši padala ateina net iš Aristotelio laikų; jos laikėsi ir Tomas Akvinietis. Nesunku pastebėti, kad ir Ylos galvosena, pasisakydama už dorinę ir religinę sritį ir prieš techniškąją ir matematinę sritį, kaip nedvasišką, yra, atrodo, tos pačios galvosenos atstovas.

Tačiau mūsų laikais kyla klausimas, ar ši padala yra atitinkanti gyvenimo tikrovę, ar ji teisingai ir pilnai aptaria modernaus žmogaus problemas. Šiandien darbas kai ką daugiau reiškia, negu jis reiškė viduramžiais. Kai žmogus šiandien kalba apie darbą, jo galvoje yra ne tiek pats veikimas, kurį jis turi atlikti, kiek pragyvenimo priemonė išsilaikyti jam, jo šeimai ir patenkinti savo kultūrinius ar dvasinius reikalavimus.

Techninio ir kultūrinio žmogaus pasireiškimo klausimas šiandien stovi kitaip. Šiandien visi dirbantieji pramonėje skundžiasi, kad monotoniškas darbas darosi varginantis, įkyrus ir pavergiantis. Šiandien ir kultūrininkas nėra laisvas nuo vienokios ar kitokios darbo rutinos.

Dėl to šiandien klausimas tarp technikos ir humanizmo nėra klausimas tarp atskirų žmonių rūšių, bet tarp to paties žmogaus skirtingų reiškimosi sričių. Dabar tenka rūpintis, kaip padaryti, kad techniškai dirbantis turėtų daugiau laiko savo kultūrinei

MAS vasaros stovyklos stovyklautojai susirinkę prie Dainavos Baltųjų Rūmų.

veiklai ir kad kultūrinėje srityje dirbantis nebūtų našta techniškai dirbančiam žmogui. Taigi technikos ir humanistinės veiklos klausimas šiandien nėra dviejų žmonių rūšių klausimas, bet visų žmonių bendras klausimas. Svarbu, kad dirbantis žmogus nebūtų pavergtas ir kad kultūrininkas nesidarytų „kilmingu laukiniu", nesolidarizuojančiu su dirbančiais.

Elitas ir jo misija

Prieš negeroves, kurias sudaro visuomenėje technikos primatas, Yla stato elitą ir jo misiją. Į buvimą visuomenėje rinktinių grupių, kurios turi jai vadovaujančios reikšmės, Yla žiūri kaip į sveiką ir naudingą reiškinį. Elitas yra ir primityviose tautose. Kur visuomenė nėra diferencijuota elito prasme, ten, pasak jo, jai vadovauja pareigūnai. Kas tad yra elitas? — Elitas nėra tas pat, kas buržuazinė klasė. Tiksliau aptarti elitą nėra lengva. Elitas susidaro iš įvairių profesijų žmonių, kurie dalinasi mintimis ir tokiu būdu turi tarpusavę idėjų apykaitą. Tokia, berods, išeitų Ylos elito aptartis.

Ylai aišku, kad miršta aristokratija; miršta kaimiečiai, lieka tik miestiečių klasė. Kartu su tuo ateina visuomenėn masė — tai masinis choras be solistų. Elitą taigi sudaro aukštų kvalifikacijų asmenys, kurie bus telkiami į grupes. Tokios grupės turi būti ruošiamos ir formuojamos. Jos ne būtinai turi eiti į valdžią ar administraciją. „Valstybinis vadovavimas, T. S. Eliot manymu, niekada nėra buvęs aukščiausias vadovavimo menas. Elito grupės turi susidaryti iš meno, mokslo, filosofijos ir akcijos atstovų. Jų uždavinys yra išlaikyti aukštumoje tautos dvasią. Bet ir T. S. Eliot nežino, kokiu kriterijum elitinius žmones atrinkti.

Toliau Yla pereina į Šalkauskio elito sampratą. Jis pradžioje buvo nuomonės, kad kiekvienas inteligentas turi būti vadas savo visuomenėje. Tai reiktų suprasti, kad jis nebūtų uždaras savo profesijoje. Šalkauskis vėliau įsitikino, kad ne visi baigę mokslus pasidaro vadais. Yla prisimena, kad Vokietijoje ateitininkams buvo iškilęs klausimas, ar jie turi būti masinė organizacija ar elito organizacija.

Nuosekliai Yla kelia klausimą, kas turi vadovauti lietuviams emigracijoje: politikai ar kultūrininkai. Ir jo atsakymo pobūdis į šį klausimą aiškėja iš kito klausimo: „ar užtenka tautai išlaisvinti politinės veiklos, ar ne svarbiau kultūrinis veiklumas ir kūrybinis našumas?"

Norėdamas išryškinti elito vaidmenį lietuvių tautos istorijoje, Yla apžvelgia kultūrinę jos istoriją, atsižvelgdamas į elito vaidmenį joje. Tuo būdu jis padaro įdomią Lietuvos istorijos schemą. Ir taip 16 amžius yra būdingas didikų branduoliu, vadovaujamu vyskupo kunigaikščio Merkelio Giedraičio.

Aštuonioliktojo amžiaus pabaigoje Lietuva prarado savo nepriklausomybę. Lenkai užkrėtė bajoriją lenkišku patriotizmu. 19 amžiaus pradžioje vysk. kunigaikštis Arnulfas Giedraitis sutelkė gabesnių kuni-

Verta atkreipti dėmesį į tai, kad Yla, apibūdindamas reikšmingus sąjūdžius lietuvių tautoje, nerado reikalo jų tarpan įtraukti Lietuvos nepriklausomybės kūrėjų sąjūdžio.

gų ir bajorų būrį ir pradėjo tautinį, literatūrinį, kultūrinį sąjūdį. Devynioliktojo amžiaus pabaiga yra būdinga didžiausia sutema. Naikinamos lietuviškos mokyklos ir brukama provoslavija. Kova įsisiūbuoja, ir tauta buvo išvesta iš religinės ir tautinės grėsmės. Kovai vadovauja vysk. M. Valančius su patikimais kunigais.

Dvidešimto šimtmečio pradžia būdinga lietuviškos šviesuomenės nihilizmu. Prasideda jaunų kunigų pastangos išugdyti pasauliečių atsparą. Čia yra pradžia ateitininkų veikimo. 1940-1954 m. sovietinio tautos genocido tarpsnis.

Verta atkreipti dėmesį į tai, kad Yla, apibūdindamas reikšmingus sąjūdžius lietuvių tautoje, nerado reikalo jų tarpan įtraukti Lietuvos nepriklausomybės kūrėjų sąjūdžio. Matyt šį veikimą jis nelaikė elito padariniu. Tai yra daug sakantis praleidimas apie visą Ylos visuomeninio gyvenimo sampratą. Tai yra gyvas pavaizdavimas jo pažiūros, kad politikai nėra patys aukštieji tautos vadovai ir kad, kai nėra kultūrininkų, tautai vadovauja pareigūnai.

Po tos apžvalgos Yla daro keletą pasiūlymų apie lietuviško elito tarnavimą. Mūsų elitas ruošiamas organizuotu būdu, „plačios skalės orientavimu". Jis neturi monopolinio pobūdžio ar nepotizmo. Vakarų tautose mokslus einantis jaunimas ėjo darbininkų klausimo sprendimo keliu. Mūsų kaimo kilmės jaunimui neteko su ta problema susidurti. Kitų kraštų katalikiškas jaunimas ėjo mažų grupių tarpusavio dialogo keliu. Tačiau vadų ruošimas pas juos ėjo panašiai, kaip pas mus. 15-16 metų jaunuolis yra tinkamiausias amžius angažuotis elitinei misijai. Yla yra nuomonės, kad mūsų elito atrinkimo ir paruošimo kelias, nors nėra pasiekęs tobulumo, yra geras. Tas metodas tinka ir išeivijai.

Tolimesnėse pastabose Yla kartoja mintį, kad elito žmogus ne būtinai turi formaliai vadovauti visuomenei. Elitas visada reiškia ne vieną asmenį, o grupę. Elitas neturi formalių įsipareigojimų. Elito grupė susidaro iš tų asmenų, kurie tačiau jaučia moralinio įsipareigojimo ryšį. Subręsti elitui reiškia išmokti gerai galvoti, blaiviai spręsti, kūrybiškai reikštis, neiti paviršium, ieškoti šaknų. Elito žmogus nebijo pakartoti principų, laikytis gairių, ieškoti ryšio bendrom jėgom. Elitas laiko gerus papročius ir gerai elgiasi. „Geroje elgsenoje yra realizuojamas geras žinojimas". Elito žmogus vengia neteisių ir ne visai garbingų priemonių. Nors elitas yra grupė, bet masė vertina atskirų elito narių pranašumą.

Išryškinęs elito pranašumą, Yla, lyg užbėgdamas už akių galimiems priekaištams, sakantiems, kad elitas yra abejingas žmogui, esančiam šalia jo, kelia reikalą rūpintis visais, neišskiriant valkatų, plėšikų ir prostitučių. Jų atžvilgiu mes neturime sakyti, jie man vis tiek. Mes turime ieškoti tų, kurie yra pasimetę, kaip avys tyruose. Reikia jų ieškoti aistringai, kaip brolio ar sesers. Keisčiausia, sako Yla, kad šis svaigulys yra dangaus palaimintas.

Dievo nusilenkimai iki padugnių yra labai užburiantys. Elito žmogui reikia kalbėti kitiems iki savęs užmiršimo, iki pamišimo, iki kruvinos aukos. Nietzsches Zaratustra paliko žmones. Elito žmogus praktiškai prilygsta šventajam, kuriam ne kartą „svaigsta galva ir pasunksta kojos". Jis yra kaip Prometėjus, kuris prikala save prie kietos tikrovės ir pasilieka vargti ir kankintis. Klystančiųjų kančia turi būti išperkama ieškančiųjų kančios. Kančia suveda bendrystėn ligonį ir gydytoją, nusidėjėlį ir gelbėtoją. Tik tada žmogus praregi. Savo nuodėmingomis rankomis jis prikelia jo paties prikryžiuotą pasiaukojimą.

Ylos skyrius apie elitą yra kartu pats jam būdingiausias ir tam tikra prasme pats kilniausias šių kursų skyrius. Bet kartu jis yra labiausiai išstatytas kritikos pavojui. Geriausias jis gali būti laikomas ta prasme, kad jis ugdo dorinę žmogaus iniciatyvą ir skatina į vertingus visuomeninius pasireiškimus.

Tačiau jo trūkumas glūdi persiaurai suprastame auklėjimo uždavinyje. Žmogus nėra vien vadas ir savo grupės bendrininkas. Jis kartu yra ir žmogus su visomis kiekvienam žmogui svarbiomis problemomis. Tačiau Yla į tai nesileidžia, galbūt manydamas, kad tai yra kitų auklėtojų uždavinys. Tas gali būti tiesa. Tačiau šitaip susiaurintas auklėjimo uždavinys neišvengia siaurumo priekaišto visai sistemai. Juk ir elito žmogus yra žmogus. Jis yra ne vien vadas, ar vadovaujančios grupės narys. Žiūrėjimas į save vien šiuo požiūriu būtų tam tikras jo susiaurinimas. Dėl to elitas, taip kaip jį pristato Yla, negali būti pasiūlytas visai visuomenei, kaip dorinio, visuomeninio ir tautinio auklėjimo programa.

Nėra abejonės, kad elito buvimas tautoje gali būti vertybė. Yla stengiasi apsaugoti jį nuo įvairių jo siaurumų, pvz. nuo paveldėjimo susiaurinimo ir nuo specialybių susiaurinimo. Tačiau nepaisant to, visuomenės vadovavimas elito požiūriu reiškia, kad tas vadovavimas nėra daromas atsižvelgiant kitų žmonių požiūriu. Nors elitiškas požiūris būtų ir geras, tačiau

Ateitininkų uždavinys bus surasti naują derinį tarp krikščionybės ir modernaus gyvenimo.

jo negalima būtų laikyti visos visuomenės požiūriu.

Čia mes susitinkame su klasiniu visuomeniniu klausimu kas turi visuomenei vadovauti: ji pati ar kas nors siauriau negu ji pati. Norint derinti abu požiūriu (ir prakilnaus žmogaus požiūrį, ir eilinio žmogaus požiūrį), vieną pasiūlymą yra padaręs Pijaus XII patarėjas socialiniams klausimams, Gustav Gundlach. Jis atsisakė savo mokytojo Pesch sukurto solidarizmo. Solidarizmas reiškė bendrą žmonių veikimą, besireiškiantį demokratiniu būdu. Gundlach savo visuomeninę sistemą aptarė sakiniu „vienas ir kiti". Tuo jis norėjo pasakyti, kad visuomeniniame gyvenime labai daug reiškia atskiras vadovaujantis asmuo. Solidarumas kaip grupė visuomeninių vertybių nekuria. Jas kuria atskiri asmenys. Tačiau atskiras asmuo turi veikti su kitais. Tie kiti čia yra labai svarbūs. Jie yra svarbūs ne tik praktiško visuomenėje pritaikymo atžvilgiu, bet ir teisingo visuomeninės problemos supratimo atžvilgiu. Tarp „vieno ir kitų" turi būti dialogas, kurį yra gerai išryškinęs II Vatikano susirinkimas. Tie „kiti", apie kuriuos kalba Gundlach, turi būti ne vien elitinės grupės žmonės, bet žmonės apskritai.

Yla, pabrėždamas, kad elitas nėra niekam atsakingas, tuo nori suprasti jo nepriklausomybę nuo kitų, kartu jo laisvę ir į tai jis žiūri, kaip į elito vertybę. Bet šita vertybė yra abejotinos vertės. Kai elito žmogus nebus niekam atsakingas, jis automatiškai darysis neatsakingas ir plačios visuomenės reikalams.

Kovos dvasia

Elitą Yla supranta ne be kovos dvasios. Jis, cituodamas Maceiną, sako, kad ateitininkai gimė iš kovos, suprantama, iš krikščioniškos ideologijos kovos prieš marksizmą ir liberalizmą. Individualų maištavimą, tačiau, jis nelaiko tinkama kova. Taip pat ir visuotinis liberalizmas nėra tinkamas dalykas ateitininkams.

Pristatyti kovos sampratai Yla pasirenka du gana savotiškus autorius. Tai yra hinduizmu persiėmusį šveicarą Herman Hessę ir žydų hasidizmo sąjūdžio teologą Martyną Buberį. Šį pastarąjį jis panaudoja pasakyti ateitininkams, kad, kas atsisako paklusti dvasios, tas atsigręžia pats prieš save. Hessę čia atstovauja vienas jo romano epizodas, kada vienuolis, palikęs vienuolyną, jo idėją atstovauja apsigyvendamas kaime ir paskęsta kartą dalyvaudamas su vaikais plaukimo lenktynėse. Jo iedalas buvo būti visada ten, kur jis gali tarnauti.

Pasinaudodamas Hesse, Yla kviečia ateitininkus būti dvasios aristokratais ir šalia to derinti Europos ir Azijos geriausią palikimą. Apskritai Yla kviečia į kovą už ideologiją. Tačiau ideologija, už kurią reikia kovoti, pasilieka neaptarta. Amerikai jis prikiša neturėjimą jokios ideologijos.

Šiuose kursuose Yla randa progos prieiti ir prie žydų klausimo. Pasinaudodamas R. Tagore, Yla pasisako prieš praktišką žydų kovingumą ir net prieš kūrimą savo valstybės. Kurdami savo valstybę, žydai praranda savo tikrąjį charakterį ir tuo būdu savo misiją pasaulyje. Mobilizuodami jėgas valstybei kurti, žydai, pasak Ylos, neturėtų atsisakyti universalinės pusiausvyros.

Skaitant šiuos Ylos patarimus žydams, kyla klausimas ir beveik nuostaba, kodėl šia proga panašaus sakinio nepasako jis ateitininkams ir apskritai lietuviams. Būtent, ar ir lietuviams nereikia pasakyti, kad, neužleidžiant rūpesčio Lietuvos išlaisvinimu, jiems reikia ugdyti universalinį charakterį ir suvokti savo misiją pasaulyje. Tik nedrąsiai Yla iškelia klausimą ateitininkams: ar mes, būdami pasklidę pasaulyje, galėtume vykdyti universalinę dvasią, nebijant pavojaus.

Grįždamas prie Buberio, Yla svarsto Vakarų civilizacijos klausimą. Buberis supranta, kad Vakarų civilizacijos našta yra sunki. Vakariečiai mato joje paslėptą vertę; ji yra išryškinta vidiniame konflikte, kuriame bus „pasiekta teisingumo ir taikos viršūnė". Tačiau čia slypi ir dideli pavojai, ne tik didelės galimybės.

Lietuviškos kovos pavyzdžiu yra Simas Kudirka, kurio kalbą teisme Yla apibūdina. Kiti kovotojo idealai yra kun. Zdebskis, kuris buvo sumuštas kalėjime, Sibiro tremtinys jėzuitas Šeškevičius ir kiti.

Ateitininkas Ylai nėra paprastas tikintysis. Jis yra Dievo karalystės kūrėjas ir gynėjas. Krikščionybei didysis pavojus kyla iš nesidomėjimo ja. Dėl to, Ylos manymu, didesnis bedievis yra Goetė, kuris buvo abejingas krikščionybei, negu Nietzsche, kuris kovojo prieš ją.

Yla aukštai vertina herojinį šventumą. Tas herojizmas turi reikštis krikščioniško mokslo ir meno kūrimu. Šalia to Yla supranta, kad krikščionybė turi būti ne tik asmeninė, bet ir visuomeninė. Ateitininkų uždavinys bus surasti naują derinį tarp krikščionybės ir modernaus gyvenimo.

(Pabaiga seks)

AKIMIRKOS IŠ VIEŠNAGĖS LIETUVOJE

(ištraukos iš dienoraščio)

Rima J. Janulevičiūtė

Medžių muziejus

1984.VII.4.

...Kelionė prasidėjo pirmadienio popietę. Klevelando aerodrome, jau pačiame lėktuve, susitikome keturiese: Judita, Juris, Rimas ir aš. Su Rimu jau pažįstami — tautinių šokių grupėje kartu šokame. Bet Jurį ir Juditą tai pirmą sykį sutikau. Skridome į New Yorką. Lėktuve buvo daugiau lietuvių — „Tryptinio" tautinių šokių grupės šokėjai. Su jais susitikome prie lagaminų JFK aerodrome. Šiek tiek pasikalbėjus, jiems buvo laikas į namus, o mes iškeliavome ieškoti sekančio lėktuvo. Skridimas visą naktį per Atlantą buvo nuovargingas. Kai kurie žiūrėjo filmą (Harry and Son), bet, jau mačiusi, aš užmigau. Miegoti lėktuve man dažniausiai neįmanoma, tačiau Šokių šventėje pervargusią šiaip taip užliūliavo sapnai. Atsibudau jau netoli Zuricho. Ten persėdome į kitą lėktuvą ir skridome į Stuttgartą. Ten vėl persėdome... Pagaliau atsiradome Vakarų Berlyne. Nutarėme pasivaikščioti po miestą, nes turėjome keletą valandų. Teko išsiskirti — Judita su Juriu norėjo Berlyno sieną susirasti, o aš ir Rimas norėjome filmų nusipirkti, miesto centre pasivaikščioti. Su Judita ir Juriu susitarėme susitikti pusę devynių traukinių stotyje... Traukinys pasirodė laiku, bet nei Juditos, nei Jurio nesimatė, tai mes lipome į pergrūstą traukinį, vis tų dviejų dairydamiesi. Traukiniui jau pajudėjus, pamatėme ir juos.

Tik pervažiavus sieną, sustojo traukinys ir įlipo pasieniečiai. Tikrino pasus, išdavinėjo Rytų Vokietijos vizas. Traukiniu važiavome visą naktį: pervažiavome R. Vokietiją, o anksti rytą jau buvome Varšuvoje, Lenkijoje. Keletą kartų reikėjo atsikelti, nes vis pasieniečiai pasus, vizas tikrino. Jau popiet privažiavome Kuznicą — sieną. Čia buvo keičiami traukinio ratai (Lietuvoje bėgiai skirtingo dydžio), tai teko panuobodžiauti dvi, tris valandas.

Pervažiavus Lietuvos-Lenkijos sieną, sustojome Gardine, kur vyko krata. Pas mus įėjo moteris. Viskas jai rūpėjo. Pinigus liepė parodyti, visus mano lagaminus atidarė ir gerokai pasišniukštinėjo. Atidėjo „Rolling Stone" žurnalą (jai Boy George nepatiko), aštuonias kasetes. Labai nepatenkinta buvo tomis kasetėmis. Atidavė žurnalą ir kasetes vienam vyrui, kuris išsinešė apžiūrėti ir pasiklausyti. Pamatęs ir išklausęs, kad čia nieko blogo, grąžino. Iš Rimo pasiėmė keletą lietuviškų knygų, bet ir jas grąžino. Išvažiavus iš Gardino, ilgai stovėjau traukinio koridoriuje prie atdaro lango. Norėjau pamatyti Lietuvą. Pravažiavome kaimelius, miesteliukus. Kai kurie gana var-

ganai atrodė, tačiau šen ir ten matėsi nauja statyba. O aplink miškeliai, beržai. Net nepajutau, kad jau privažiavome Vilnių. Čia paaiškėjo, kad mes ne pačiame Vilniuje, o naujojoje universiteto dalyje — vadinamajame studentų miestelyje (Saulėtekio alėjoje) — gyvensime. (Tą vietą vėliau išmokome pravardžiuoti Kamčatka, taip pat kaip ir Vilniaus Universiteto studentai ją pravardžiuoja)...

1984.VII.5.

Jau šiandien man ir Juditai prasidėjo studijos. Paskaitos skaitomos ekonomijos fakultete, čia, Saulėtekyje. Šio ryto paskaitos — apie dialektologiją, apie tarmes, apie santykius tarp bendrinės kalbos ir tarmių. Paskaitos nuo pusės dešimtos ryto iki beveik pirmos valandos. Tada dviejų valandų pertrauka, po kurios šiandien bus pasikalbėjimas Užsienio Reikalų ministerijoje... Mes su Judita išmovėme tuoj po pamokos. Kartu su mergina iš Norvegijos — Rita — susiradome troleibusą, nuvažiavome į Vilniaus centrą, pavaikščiojome kiek ir nuėjome papietauti Vilijoje. Aš turiu prisipažinti, kad likau nustebinta: tas Vilnius, kurį mačiau prieš tris metus ir tas, kurį dabar regiu, nėra vienas ir tas pats! Kai tada nebuvo maisto gastronomijose ar šiaip maisto parduotuvėse, dabar yra. Kai tada nebuvo rūbų visai parduotuvėse, dabar yra. (Nekokie, bet **yra**). Yra ir kvepalų ir plaukams sagčių. Aišku, visko ko norėčiau rasti, nėra, bet negalima sakyti, kad Vilniuje pablogėję reikalai. Atvirkščiai. Tačiau kalbos atžvilgiu tai jau nekaip. Kur tik ėjome, mums keverzavo arba rusiškai arba lenkiškai. Gatvėse girdėjome rusų arba lenkų kalbą. Bandėme nusipirkti Vilniaus žemėlapį kioske. Nepavyko. Pardavinėjo tik rusiškus, pasakojo, kad lietuviškų jau neberasime. Matyt deficitas...

Apie trečią valandą susitikome su visais kursantais prie varpinės Gedimino aikštėje. Iš ten keliavome į Užsienio Reikalų Ministeriją, kur susipažinome su ministerijos funkcijomis ir darbuotojais: ministerio pavaduotoju, pirmuoju sekretoriumi, informacijos skyriaus vedėju. Čia sužinojome, kad nors gatvėse ir girdime lenkų ir rusų kalbas, dabar Lietuvoje virš 80% gyventojų yra lietuviai. O Vilniuje virš 60%. Tačiau, Vilniuje gyvena virš 80 tautybių...

Pokalbiui pasibaigus, mes su Judita nuėjome apžiūrėti netoliese esantį turgelį — jame pardavinėjo vaisius, daržoves ir gėles. Prie turgaus stovėjo alaus baras, bet eilėje alaus laukė tik vyrai. Nė vienos moters nesimatė. Judita dar pašnekino vieną, kuris spėjo, kad mudvi iš Latvijos. Net nusijuokėme. Kai paaiškinome, kad amerikietės, tai pradėjo su mumis labai negražiai kalbėti. Patraukėme turgun maisto nusipirkti, nes bendrabutyje mūsų nemaitina. Vienas žmogelis mums padovanojo agurkų, sužinojęs, kad esame iš Amerikos. Norėjome nusipirkti braškių, bet niekas su mumis lietuviškai nekalbėjo, tai nepirkome. Priėjo prie mūsų trys tipeliai. Vienas norėjo nusifotografuoti ir tik lenkiškai ir rusiškai kalbėjo; šiek tiek ir lietuviškų žodžių mokėjo — sakė esąs iš Sibiro. Kitas — blondinas, lenkas iš Vilniaus, mokėjo pasakyti: „Pas

Čiurlionio gatvė, Vilniuje.

mus yra mašina". O tretysis, santūresnis, juodbruvas, vaizdavo nežinia ką, lietuviškai mokąs neprisipažino iki jau su „draugais" visai nebesusikalbėjome. Tada ir jis prabilo. Labai norėjo, kad mes su jais važiuotumėme į diskoteką, tačiau drovėjomės, nes tarpusavy jie vis tiek svetima kalba kalbėjo ir aiškiai apie mus. Atsisveikinusios su jais, Judita ir aš susiradome troleibusą atgal į Gedimino aikštę. Ten pradėjome vėl ieškoti lietuviškų Vilniaus miesto žemėlapių. Priėjome prie vieno kiosko, prašome, nėra. Stovėjo už mūsų vienas vyras ir išgirdo mus besikeikiančias dėl žemėlapių trūkumo. Pasisiūlė mums parodyti mažą knygynėlį, kur galima gauti. Taip ir buvo...

1984.VII.6.

Kėlėmės anksti — 8 valandą, nes iki iš lovos išsirioglinome ir apsirengėme, jau buvo laikas į paskaitas. Pirmoji ryto paskaita buvo prof. Donato Saukos apie tautosakos vertę. Antroji paskaita buvo lietuvių

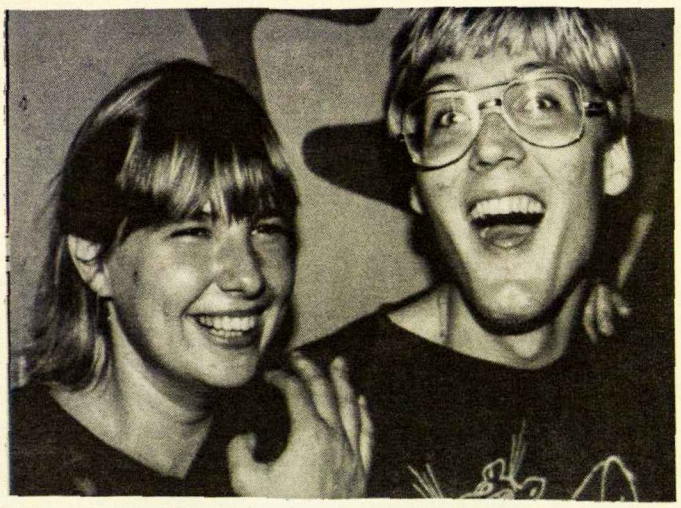

Rima Janulevičiūtė ir Rimas Rekašius.

kalbos pratybos. Dvi mokytojos paskirstė mus į dvi grupes: silpnesniųjų ir stipresniųjų. Aš patekau į stipresniųjų. Tik stebiuosi kokios gabios mokytojos — taip greitai (be diktanto, be atpasakojimo — tik iš keletos žodžių — kas esu, iš kur atvažiavau) suvokia koks kiekvieno studento lietuvių kalbos lygis... Turiu prisipažinti, kad šiandien ta pamoka nusivyliau: mūsų dėstytoja klausė, ar žinome, kas žemaičiai, kas aukštaičiai. Klausė ar mokame eilėraštukų, ar žinome kiek raidžių lietuviškoje abėcėlėje. Man atrodo, kad mes žinome...

Trečią valandą vėl susitikome su visa grupe ir lipome į Gedimino kalną, o tada ir senamiestį išmaišėme su gidu — vienu Vilniaus Universiteto profesoriumi. Jis labai daug žino apie pastatus senamiestyje ir taip įdomiai pasakojo, kad buvo gaila išsiskirti.

1984.VII.11.

Šeštadienį mūsų grupė buvo iškeliavusi į Rumšiškes. Aš pasilikau Vilniuje, nes giminės atvažiavo... Pirmadienį nesinorėjo keltis, nes sekmadienį gan vėlai gulėmės. Bet pirmoji paskaita apie Lietuvos ekonomiką — kažkaip nesinorėjo praleisti. Iš tikrųjų, dar nei vienos nesinori praleisti. Kažkodėl atrodo, kad ką nors naujo ir įdomaus mums pasakys. Jonas Kunčina apibūdino šiuolaikinę Lietuvos ekonominę būklę... Vakar mačiau Lietuvos Kino Studijos pastatytą filmą — „Skrydį per Atlantą". Filmas apie Darių ir Girėną, lietuviškas, su rusiškais titrais. Prieš patį filmą rodomas ir dokumentinis filmas. Abu aukštos kokybės. Nekrošius pirmą sykį vaidino — šiaip jis yra režisierius — ir už savo vaidmenį buvo labai pagirtas.

Šiandien popiet susitikome prie Vilniaus Universiteto centrinių rūmų. Buvome nuvesti į vieną iš kiemelių, kur mus pasitiko liaudies ir tautinių šokių (etnografinio) ansamblio atstovai. Dainavo žemaitiškas, dzūkiškas dainas, šoko šokius, žaidė žaidimus ir mus prie visko prijungė. Susitarėme vėl visi šeštadienį susitikti... Nors grįžome į bendrabutį laiku — prieš dvyliktą (ne tik tokia taisyklė, bet ir dar viena priežastis laiku grįžti — bendrabučiuose vidurnaktį vanduo užsukamas), bet grupė mūsų išėjome ant pievelės ir užtraukėme dainas. Mūsų seniūnas — Jonas — užmigo, jam iškrėtėme šposą: apie antrą, jau pradėję žiovauti, susirinkę daiktus, traukėme į bendrabutį. Tai yra, susirinkę visus daiktus, bet palikę Joną. Nutarę, kad turbūt saldžiai sapnuoja, nenorėjome iš ramaus miego prikelti. Apklojome jį ir juokdamiesi grįžome į bendrabutį. (Jonas tikrai kietai miegojo, nes maniau, kad visą rajoną besijuokdami prikelsime). Ryte Jonas pasakojo, kad prabudo apie ketvirtą, sušalęs, rasoje sušlapęs. Bet, atrodo, jam patiko ant žemės miegoti — grįžęs į savo kambarį, ant grindų baigė miegoti.

1984.VII.13.

Vakar susipažinome su kitais studentais, šiandien buvome Anykščiuose... Vakar vakare buvo susitikimas su Vilniaus Universiteto ansambliu. Pasirodo, kad jie pilną koncertą buvo paruošę! Patys tik ką iš Talino grįžę — „Gaudeamus" dalyvavę, taip kaip kai kurie iš mūsų Tautinių šokių šventėje ką tik šokę. Jie repertuarą pradėjo su „pasiutpolke", su kuria mes šventę užbaigėme. Ansamblis skaitosi mėgėjų, jame šoka ir dainuoja studentai ir kai kurie jau studijas baigę. Tačiau, nei vienas išeivijos ansamblis nesugebėtų pašokti kaip jie. Koncertui pasibaigus, susipažinome su kai kuriais ansamblio nariais ir vadovu V. Aleksandravičiumi. Jonas pakvietė ansambliečius su mumis pabendrauti, tai saujelė jų ir saujelė mūsų pasivaikščiodami nuėjome į „Lietuvos" viešbutį (tas pats, kurio statyba truko 17 metų). Dvi saujelės jau gerą saują sudarė, tai kai uždainavome, gražiai mus išprašė. Susėdome prie Neries, dainavome, šokome, kalbėjomės. Aišku, kad į bendrabutį gerokai vėlavomės. Tai nieko — jau išmokę per pirmojo aukšto langą lipti...

Šiandien važiavome į Anykščius. Atrodo, tyčiomis buvome išvežti: šiandien Vilniuje didelė šventė — Vilniaus miesto 40 metų išvadavimas. Lenino prospektas jau vakar buvo puošiamas plakatais. Suprantu kodėl mus vežė iš Vilniaus šiandien ir sutinku — išsišokimų nereikia... Anykščiuose aplankėme Baranausko klėtelę, Vienuolio namą. Kopėme ir į Biliūno kapą, nusifotografavome prie Puntuko, arklių muziejų apžiūrėjome. Viešnagę Anykščiuose baigėme vyno gamykloje. Ir grįžome į Vilnių šventės oficialiai daliai jau pasibaigus. Dabar prasidėjo kultūrinė dalis Vingių Parke, į kurią ir mūsų keletas išvažiavome. Čia išmokome ir apsirengimo kai kurias taisykles: nepatinka nei trumpos kelnės nei Danskin. Aš tai jau dvigubai nusikaltau: ir su Danskin ir su trumpu perskeltu sijonu po Vingių Parką vaikščiojau. Viena senutė mane išbarė už išsinuoginimą. (O Linos į vieną alubarį neįsileido, nes buvo su trumpom kelnėm). Vingių Parko estradoje šoko Pedagoginio Lituanistikos Instituto ansamblis, tada rusų kareivių choras sustojo dainuoti...

1984.VII.19.

Vėl lyja. Paskutiniuoju laiku vaikštome arba sušlapę arba sušalę. Ir ne tik šalta, bet pas mus bendrabutyje karštas vanduo pranykęs! Pereitą savaitę buvome kolūkyje, dalyvavome popietėje Vilniaus miesto LDT Vykdomajame komitete, o šiandien viešėjome kompozitorių namuose.. Šiandien lietuvių kalbos pratybos pamoka buvo įdomesnė — dėstytoja mums paskaitė kai kuriuos Baltušio surinktus lietuviškus keiksminius išsireiškimus. O aš, aišku, spėjau nusirašyti:

Nupiepėli tu nelaimingas!
Apdergtakulni!
Kad tu sušleivėtum!
Kad tau kulnai atsisuktų!
Kad tu lietsargį nurytum ir jis tau pilve prasiskleistų! ir kt... O Kompozitorių sąjungos priėmimas buvo labai gražiai suorganizuotas: mes klausėmės juostų, kalbėjomės su kompozitoriais. Man, asmeniškai, tai Juliaus Andrejevo kompozicijos patiko, turbūt todėl, kad man fortepijonas ir fleita patinka.

1984.VII.20.

Ir vėl lyja. Dar iš ryto buvo giedra, tik aš ir Judita nedaug tos giedros matėme — iki vienuoliktos lovose pūpsojome. Jos žadintuvas tik devintą valandą pradėjo rėkti. Ji pasižiūrėjo į mane ir paklausė ar noriu keltis. „Ne". „Gerai". Ir nusisukusios ir vėl užmigome. Tai visi iš mūsų juokėsi kai pasirodėme antrajai paskaitai — lietuvių kalbos pratybos. Pavakary keliavau pas pažįstamus Vilniuje — po karštu dušu išsimaudyti, nes pas mus dar vis nėra to karšto vandens. Šiandien mūsų vakarinė programa buvo „Žalgirio" stadione, kur stebėjome rungtynes tarp „Žalgirio" ir Baku futbolo komandų. „Žalgiris" per paskutinį keltą įspyrė įvartį ir laimėjo šias rungtynes.

1984.VII.22.

Vakar ir šiandien švenčiau savo gimtadienį — ir dar antradienį vėl švęsiu. (Tikroji gimimo diena — šiandien). Vakar giminės suvažiavo, tai jau vakar pradėjome baliavoti. Šiandien, pavakary, kai kurie iš moksleivių — mes susidraugavome su kai kuriais moksleiviais, į matematikos stovyklą atvažiavusiais — jau pasirodė ir su dovanomis ir su šampanu. Atkeliavo ir kai kurie ansambliečiai. Na, ir mūsiškių būrys. Turiu prisipažinti, kad šiais metais švenčiau vieną iš linksmiausių, įspūdingiausių gimtadienių.

1984.VII.24.

Šiandien pirmoji paskaita man buvo tikrai įdomi — apie lituanistinių kadrų rengimą. Sužinojau, kad apie 2,000 studentų mokosi lietuvių kalbą, literatūrą, o kasmet baigia maždaug 350 diplomuotų studentų. Tačiau šiuo metu Lietuvai reikia apie 5000 lietuvių kalbos ir literatūros darbuotojų, specialistų. Lietuviškų laikraščių Lietuvoje yra apie 60, žurnalų — maž-

Varpinė Gedimino aikštėje

Velnio muziejuje

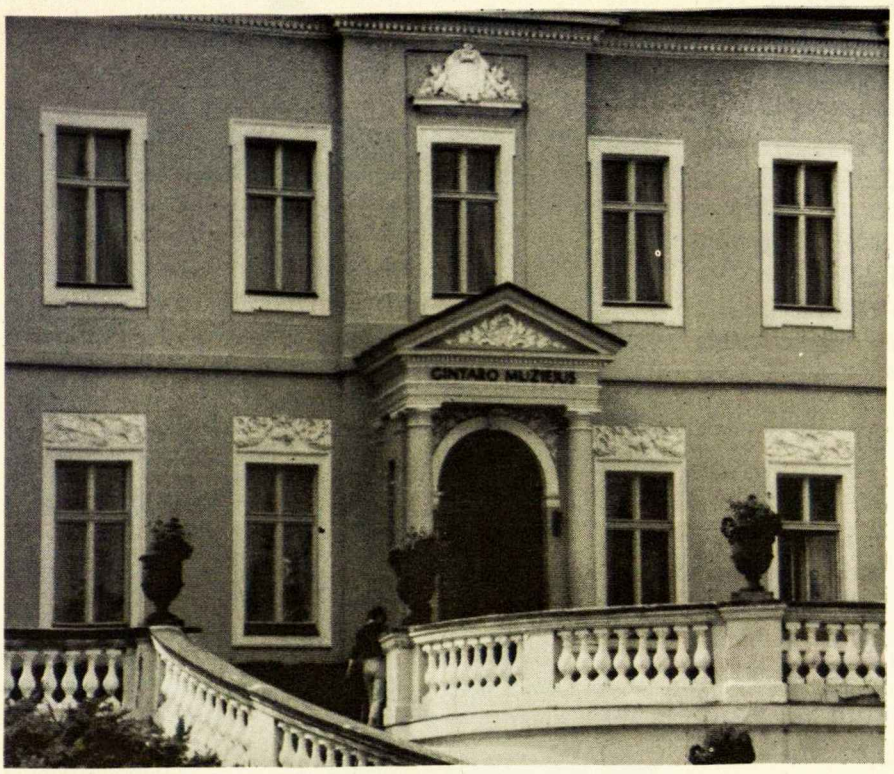

Gintaro muziejus (Tiškevičiaus rūmai), Palangoje.

Kapinės, Anykščiuose.

daug 30, o įvairių žinybinių leidinių išeina apie 600 (per metus)...

Kalbos pratybos pamokų nebelankau, nes, gaila, pirmosios dienos nusivylimas nedingo... Šį vakarą grupelė (dešimt) mūsiškių ir vilniečių buvome susitarę labiau iššniukštinėti „Lietuvos" viešbutį. Šeštą valandą visi susitikome prie viešbučio pagrindinio įėjimo. Mums buvo užsakyta pirtis su baseinu, bet dar buvo peranksti, tai užsukome į barą. Tačiau buvome išmesti, nes, nors keletas mūsų ir esame užsieniečiai, gi viešbutyje negyvename. Susiradome kitą barą — viešbutyje yra bent keturi barai ir keturi ar penki restoranai. Ta valanda pirty ir baseine greitai prabėgo: prie baseino pastatytas stalas su patogiom kėdėm, televizija. Patarnautojas arbatos išvirė (mes alaus atsinešėm). Po pirties, aišku, visi po karštu „dušu" išsimaudėme (ne, dar vis nėra karšto vandens) ir keliavome į 22-tąjį aukštą, kur yra restoranas ir valiutinis baras. Buvo keblu patekti — mūsų leidimas vakarui (net ir į keltą) buvo 6 žmonėms, o mūsų buvo dešimt. Tai aš, Judita ir Lina, garsiai angliškai kalbėdamos, įsmukome į vieną keltą, kol kiti su leidimu kėlėsi. O restorane jokios problemos: padavėjas (vėliau sužinojau, kad tai administratorius) leido mums visiems susispausti. Iš tikrųjų, net spaustis nereikėjo — muzikantai grojo, o mes šokome. Restoranui užsidarius antrą valandą, perėjome per koridorių į valiutinį barą. Ten „barmanas" leido mums pabūti, nors ir jam buvo laikas duris rakinti. (Vienas „Lietuvos" viešbučio patrauklumas yra, kad ilgiau veikia restoranas ir baras. Šiaip Vilniuje vienuoliktą ar dvyliktą jau užsidaro — tik naktibariai kaip „Šaltinėlis" ar „Erfortas" dar veikia, bet jie skaitomi žemo lygio). Padainavome, o kai jau iš viešbučio keliavome, tai durininkas duris rakino. Dar prie Neries pasėdėjome, padainavome. Čia, atrodo, pasidariusi mūsų mėgstamiausia vieta. Gražu. Ramu.

1984.VIII.1.

Šią savaitę buvome nuvažiavę į Druskininkus. Ten pabuvome tik kelias valandas; rami vieta — būtų malonu ir ilgiau pabūti. Sekmadienį su keliais draugais buvau žiūrėti filmo „Viskas ramu vakaruose" („All Quiet on the Western Front"). Amerikoje pastatytas, bet rusų kalba ir be titrų. Tai buvo tas naujasis pastatymas — su Ernest Borgnine ir Richard Thomas. Aš turėjau daug vertėjų: po vieną iš kiekvieno šono, dar trečias užpakaly, bet nelabai reikėjo — karinis filmas, tai savaime suprantama, tik uniformas reikia įsidėmėti...

Vakar popiet susirinkome Užsienio šalių draugijos pastate, kur mums rodė dokumentinius lietuviškus filmus. Vienas buvo 1980 metų Dainų šventės. Atpažinau kai kuriuos savo draugus tame filme. Bežiūrint filmus, turėjome malonią staigmeną — rašytojas Baltušis įėjo mus pasveikinti (mat, Taikos gynimo komitetas irgi šiame pastate)...

Šiandien vakare buvome Jaunimo Dramos teatre žiūrėti spektaklį „Amadeus". Tai Panevėžio teatras gastroliuoja. Mačiau šį pastatymą apie Mozart Amerikoje. Labai patiko. Panevėžio pastatymas būtų buvęs neblogas, jeigu aktorius, vaidinęs Salieri, būtų buvęs geresnis. Tarp Salierio ir žiūrovų turi būtinai išsivystyti ryšys, o jo nebuvo. Pačioje graudžiausioje dalyje aš su viena drauge prapliupome juokais. Aišku, ne-

gražu, bet mes nebegalėjome susilaikyti...

1984.VIII.6

Savaitgalį praleidau nekaip — penktadienį buvau lietuviškų patiekalų restorane „Lietuvos" viešbutyje, suvalgiau žuvies ir apsinuodijau. Tai gulėjau lovoje, pas draugus daktarus. Jau šiandien geriau jauočiuosi. Buvome Rašytojų sąjungoje, su kai kuriais nariais susipažinome. Kritikas Bražėnas daugiausiai kalbėjo. Apibūdino sąjungą: joje yra 209 rašytojai, kurių tik dešimtis rusai. Kas penkerius metus vyksta rašytojų suvažiavimai — sekantis bus 1986 metais. Kasmet yra išleidžiama 100 knygų. Nusijuokėme, išgirdę, kad honorarai „už storas knygas daugiau; už plonas mažiau"... Vakare išmokau grybus — voveruškas ir baravykus ruošti. Viena draugė buvo išvažiavusi į kaimą savaitgaliui, prigrybavo ir mums atvežė.

1984.VIII.7.

Pagaliau vėl buvo įdomi paskaita — dr. Vytauto Kubiliaus apie šiuolaikinį lietuvių romaną. Kalbėjo apie šio „ginčytingiausio literatūros žanro išsivystymą Lietuvoj". Palygino su „simfoniniu orkestru" — įvairiausių žanrų junginys. Kubiliaus nuomone, stipriausias lietuvių romanas iki dabar yra Putino „Altorių šešėly". Tikrai ši buvo viena iš geriausiųjų paskaitų. Po paskaitos susiskambinau su viena drauge ir nuvažiavome prie ežero. Paklaidžiojome, bet suradome. Ir, aišku, mane pamačiusi, saulė pasislėpė. Pašalome kokią valandą, tada pradėjome ieškoti kelio į namus. Pasisiūlė mus pavežti tokie du ruseliai, bet įsisėdus į mašiną, paaiškėjo, kad jie dar kitų planų mums turi: būtent į miestą, laiką kartu praleisti. Tai atsiprašėme ir išlipome prie autobusų stoties. Vakare vėl mišrus būrys (ir kursantų ir vilniečių) susitikome. Nutarėme eiti į „Lokio" restoraną briedienos valgyti. Jos skonis kažkodėl buvo labai panašus į jautienos (na, ką padarysi, gi ne sezonas)... Dar buvo anksti, tai, aišku, kur kitur, jeigu ne prie Neries? Laiką praleidome gražiai, tik mane draugai nutarė paerzinti: klausė ar žinau „kas upelyje gyvena?" Bandė parodyti, bet per tamsu buvo...

1984.VIII.9.

Šiandienos tai niekad nepamiršiu. Aš buvau minėjusi, kad norėčiau su rašytoju Baltušiu susitikti, paprašyti parašo knygoje. Po paskaitų grįžusi į bendrabutį, radau vieną „Gimtojo Krašto" bendradarbį, kuris buvo su Baltušiu susirišęs, bet dabar, tuoj pat, reikėjo važiuoti. Nieko nebuvo bendrabutyje, tai pasiėmusi kambarių raktus, griebiau Jurio, Arūno knygas, nes žinojau, kad ir jiems malonu būtų turėti tokio autoriaus parašus. Baltušis labai maloniai priėmė, man dviejose knygose pasirašė ir dar Jurio, Arūno, Jurgio knygose...

O šiandien vakare buvo Lituanistikos kursų užbaigtuvės: rektorius Kubilius išdalino atestatus. Ne per vėlai baigėme vakarą, nes rytoj į Palangą išvažiuojame šeštą valandą ryto...

1984.VIII.10.

Šeštą valandą ir išvažiavome. Kelias, kiek nepramiegojau, buvo gražus. Palangoje mus gidė „pervarė" per parką iki Gintaro muziejaus. Daug, kas yra muziejuje, yra gražu, bet antras aukštas remontuojamas, tai tik pirmame ir buvome. Perėjusi muziejų, mūsų grupė keliavo pietauti, o aš atsiskyriau nuo grupės, nes turėjau leidimą važiuoti į Klaipėdą pas gimines iki sekmadienio. Bet pirm reikėjo juos susirasti. Susitikome

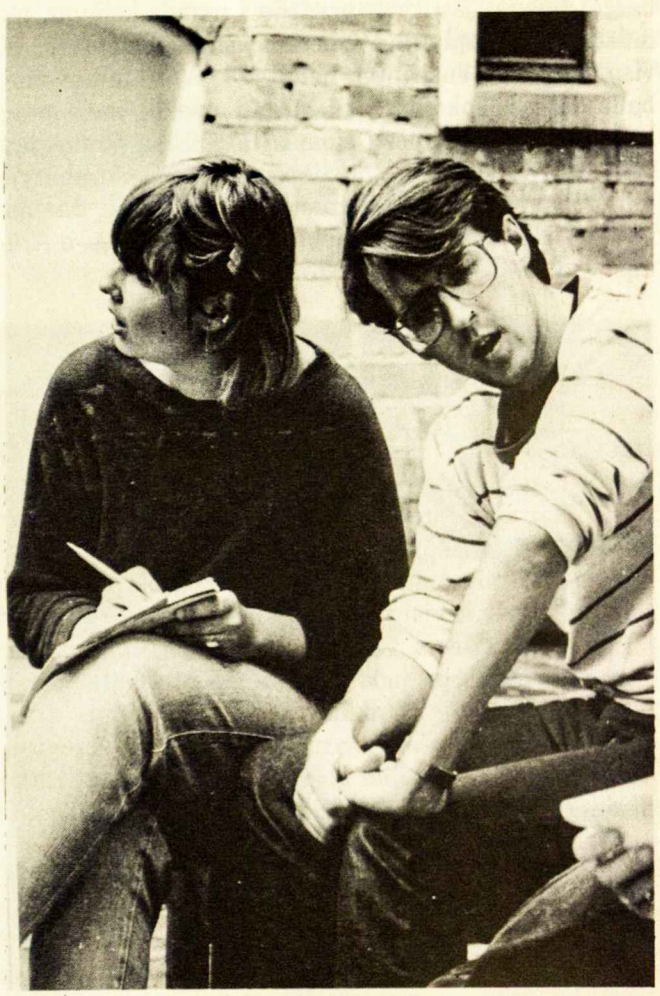

Lituanistinių kursų dalyviai, R. Janulevičiūtė ir J. Germanas, mokosi liaudies dainų.

pas dailininką Uogintą — tai tėvelio vaikystės draugas. Su Uogintu praleidau keletą valandų. Jis man padovanojo tapytą tėvo gimtinę; žadėjo portretą nutapyti, jeigu man kada tektų ilgiau Vilniuje paviešėti. Iš Uoginto išėję, pasukome prie Baltijos. Pasivaikščiojome tiltu, pasėdėjome ant „pliažo". Žmonių daug — primena Oak Street Beach arba Jones Beach. Tik pati aplinka daug gražesnė. Vakare nuvažiavau prie senelės kapo. Senelė, mirusi 1983 metų rugsėjo mėnesį, jau sulaukusi 101 metų, palaidota už Klaipėdos miesto ribų. Gražios, sutvarkytos kapinės.

1984.VIII.11.

Šiandien pamačiau Klaipėdos miestą dienos šviesoje. Sunku man apibūdinti Lietuvos miestų grožį — to, kas mums gražu Amerikoje, čia nerandu. Čia daugiau senos Europos stilius. Ir kur yra sutvarkyta,

atremontuota, švaru, tai ir gražu. Akies nerėžia jokia moderni netinkanti architektūra. Klaipėdos senamiestis aptvarkytas... Buvome nuvažiavę prie Baltijos jūros čia pat prie Klaipėdos. Ir dar kartą prie Baltijos Palangoje — atsisveikinti...

1984.VIII.12

Grįžau į bendrabutį laiku ir savo kambaryje radau grupę žmonių, manęs laukiančių. Kursai jau pasibaigę, žmonės jau rytoj pradeda į namus keliauti, tai mūsų būrys suplanavo viename sode išleistuves. Iš viso jaunimo susirinko netoli 20. Vėl dainavome, baliavojome, šokome, verkėme, o paskui kone pusę kelio į bendrabutį pėsti ėjome. (Iš Klinikų stoties jau paskutinį troleibusą pražiopsojome). Bendrabutyje toliau šventėme. Nors ir mano ašaros byrėjo, dar nebuvo per liūdna — gi aš lieku dar dvi savaites, o Arūnas — tris. Tai dar nėra ko labai raudoti.

1984.VIII.17.

Vakar su Arūnu gavome leidimą savaitgaliui važiuoti į Aleksandravičiaus taut. šokių ansamblio stovyklą — tai šiandien popiet išvažiavome... O užvakar pas Linos dėdę buvo suruoštos jai išleistuvės. Gan daug mūsiškių susirinko. Dar ir Jonas, ir Linas Vilniuje, aš, Arūnas, na, ir vilniečiai. Ir „pizzą" kepėme. Linai įėjus pro duris, mes abi pradėjome žliumbti. Beveik visi visą naktį nemiegojo — Linos ir Lino lėktuvas šeštą valandą išskrido iš Vilniaus, tai daugelis nukeliavo juos išlydėti. Aš atsisakiau: man tie išlydėjimai per sunkūs. Paskui, kai vienas draugas pasakojo kokios ašarų pakalnės ten aerouoste buvo, tai įsitikinau, kad gerai padariau. Labai liūdna pasidaro, kai jau paskutinė minutė — žiūri į žmogų ir nežinai ar kada nors vėl susitiksi...

Atvažiavome pavakary į Vievį, į stovyklavietę. Pati stovykla yra Vievio vidurinės mokyklos patalpose. Bernai gyvena mokyklos kieme palapinėse, o merginos, čiužinius pasiklojusios, sporto salėje. Šiandien vakarinės repeticijos nebuvo — mokėmės dainų ir žaidimų. Man gudruočiai padavė fuksinę anketą. Aš į klausimus su humoru atsakiau, bet pagrasinau, kad į fuksų eiles nekviestų, nes neisiu.

1984.VIII.18.

Rytinė repeticija buvo įdomi. Trenažas — apšilimas — sunkus: daroma klasika prie lazdos. (Čia skaitosi mėgėjai?) Kai kurie šokėjai buvo pakviesti į kitą salę šokių sustatymui, o man ir Arūnui buvo patarta prisidėti prie trenažo. „Nu jo", anot vieno draugo. Iš pradžių nieko (šoninis žingsnis, polka), o kuo toliau, tuo sunkiau. Trigubinė polka? — gal geriau pavadintų greitu baletiniu apsisukimu! Vakarinėje repeticijoje irgi nelengva: buvo rodomi „Parovėjos suktinio" žingsniai. Aš savo porą vos iš kantrybės neišvedžiau. Žingsniai sunkūs, o mano dešinioji koja išsukta (užvakar), tai tikrai ne juokas. Bet perilgai kankintis nereikėjo. Paleido mus vakarieniauti, o po vakarienės salėje buvo atrakcionų vakaras. Išsišaukė ir mane su draugėmis vakaro vadovai. Liepė mums trim „vaidinimėlį statyti" — vaidinti, kad varpais skambiname. Man teko didelis varpas, antrai mažesnis, o trečiai — visiškai mažiuliukai. Grįžus į salę, pradėjome skambinti tais nematomais varpais, ir kad kilo juokas — mat žiūrovams buvo pasakyta, kad karves melšim...

1984.VIII.19.

Šiandien rytinės repeticijos metu buvo mokomas labai gražus šokis — „Gailingis". Paprašiau šokio nuorašo. Arūnas man parveš, kai grįš į Ameriką. Šokis šokamas su varpeliais ir žingsniai įmanomi... Popiet, prieš vakarinę repeticiją, man vapsva įgėlė — pirmą sykį gyvenime. Aišku, tuoj pravirkau. Net trys medikai šoko gydyti. Vienas ieškojo vaistų, antras juokino, o tretysis tai pranešė, kad nemirsiu. Supykusi ir pradėjusi juoktis, net užmiršau skausmą. Bet per „Aštuonyčio" sustatymą susiraukusi sėdėjau, ne tik todėl, kad skaudėjo, bet ir iš pavydo, kad per vieną valandą jau visas šokis buvo išmoktas. Vakare aš ir Arūnas grįžome į Vilnių...

1984.VIII.25.

Ši paskutinioji savaitė prabėgo lyg viena diena. Susipažinau su kai kurių Amerikoje draugų draugais, giminėmis. Praleidau kiek galėjau daugiau laiko su vilniečiais draugais, bet neišvengiau šios dienos — išvažiavimo. Vakar net dvejos išleistuvės buvo suruoštos: pirmiausiai pas gimines, o tada (apie dešimtą) draugai atėjo su serenada mane išsivesti pas juos. Nemažai mūsų susirinko — apie dvyliką. Dabar tik Arūnas lieka — nepavydžiu: jo išleistuvės bus tikrai graudžios. Sėdėjome visą naktį, kalbėjomės, tik nieko nebeatsimenu. Apie aštuntą ryto išsiskirstėme keliom valandom — man dar reikėjo daiktus susikrauti. Susitikome vėl jau traukinių stotyje. Ir stovėjome tylėdami, traukinio laukėme. Rodos, tiek daug dar norėjosi pasakyti, bet nebegalėjau prasižioti, tik akys ašarojo. Atvažiavo traukinys, pakrovėme lagaminus ir jau traukinys pajudėjo. Visi pradėjome verkti, o traukinys sustojo. Buvo ko: „Intourist" autobusas atvažiavo prie bėgių: visa grupė žmonių pamiršo savo lagaminus autobuse. Mums besijuokiant, traukinys pajudėjo kaip reikiant. Aš dar ilgai verkiau. Paskui nusišluosčiau ašaras ir susidraugavau su dviem lietuviais, keliaujančiais į Leipzigą.

1984.VIII.27.

Jau namuose... Rūta su mano mama atvažiavo į aerodromą pasitikti. Truks laiko iki priprasiu vėl prie amerikietiško gyvenimo, greitojo tempo, daiktų kiekybės. Pasigesiu Lietuvos lietuvių nuoširdumo, draugiškumo. Nepamiršiu naujų draugų — gal kada nors ir vėl galėsiu ilgesnį laiką su jais praleisti...

„Ateities" skelbto jaunimo konkurso duomenys

Šv. Kazimiero 500 metų mirties minėjimo komiteto paprašyta, „Ateities" žurnalo redakcija 1984 metų „Ateities" #3 paskelbė jaunimui konkursą ir jam vykdyti taisykles. Rašiniams vertinti komisija sudaryta iš kun. Vytauto Bagdanavičiaus, dr. Romos Kuprienės ir Alinos Skrupskelienės.

Komisija vertino skyrium kiekvieną žanrą: poeziją, prozą ir straipsnius, atsižvelgdama į autoriaus amžių, subrendimą, pasiryžimą paieškoti įdomesnės ir naujesnės medžiagos, sugebėjimą apipavidalinti ją įdomia forma ir išreikšti savo mintis aiškia, taisyklinga ir vaizdžia kalba.

1984 metų rugpjūčio mėn. 21 d. komisija balsų dauguma nutarė: Poezijos žanre I premiją $150 skirti Pavojingai Plunksnai už eilėraštį „1484-1984", II premiją $80 A. Pranskui.

Prozos žanre skirti I premiją Optikui $150 už „Divus adolescens" ir taip pat I premiją $150 Danguolės broliui už „1518", II premiją $80 Juzei Šmožaitei už „Kaziukas".

Straipsnių žanre I premiją skirti Taip pat Kazimierui už „Šventasis Kazimieras: nesenstantis pavyzdys jaunimui", — $150, II premiją $80 Žarijai už „Šv. Kazimiero reikšmė mums šiandien", III premiją $65 Aušrinei už „Prieš 500 metų" ir taip pat III premiją $65 Kokosiniam riešutui už „Šv. Kazimieras ir jo reikšmė mums šiandien", IV premiją $30 Gėlytei už „Šventas Kazimieras".

Atidarius vokus, paaiškėjo, kad Pavojinga Plunksna yra Milda Palubinskaitė, 16 m., A. Pranskus — Vilius Lukas Dundzila 21 m., Optikas — Vėjas Liulevičius, 17 m. Danguolės brolis — Gytis Liulevičius, 16 m. Juzė Šmožaitė — Grasilda Reinytė, 27 m. Taip pat Kazimieras — Paulius Bindokas, 15 m. Žarija — Živilė Tomkutė, 17 m. Aušrinė — Vija Bublytė, 16 m. Kokosinis riešutas — Snieguolė Zalatorė, 21 m. Gėlytė — Vaiva Vaišnytė, 17 m.

Baigdama savo darbą, komisija reiškia pasitenkinimą šio konkurso rezultatais ir linki visiems dalyviams sėkmės, ugdant savo talentus.

Komisijos vardu
Alina Skrupskelienė

Pastaba: konkurso mecenatas — kun. dr. Juozas Prunskis.

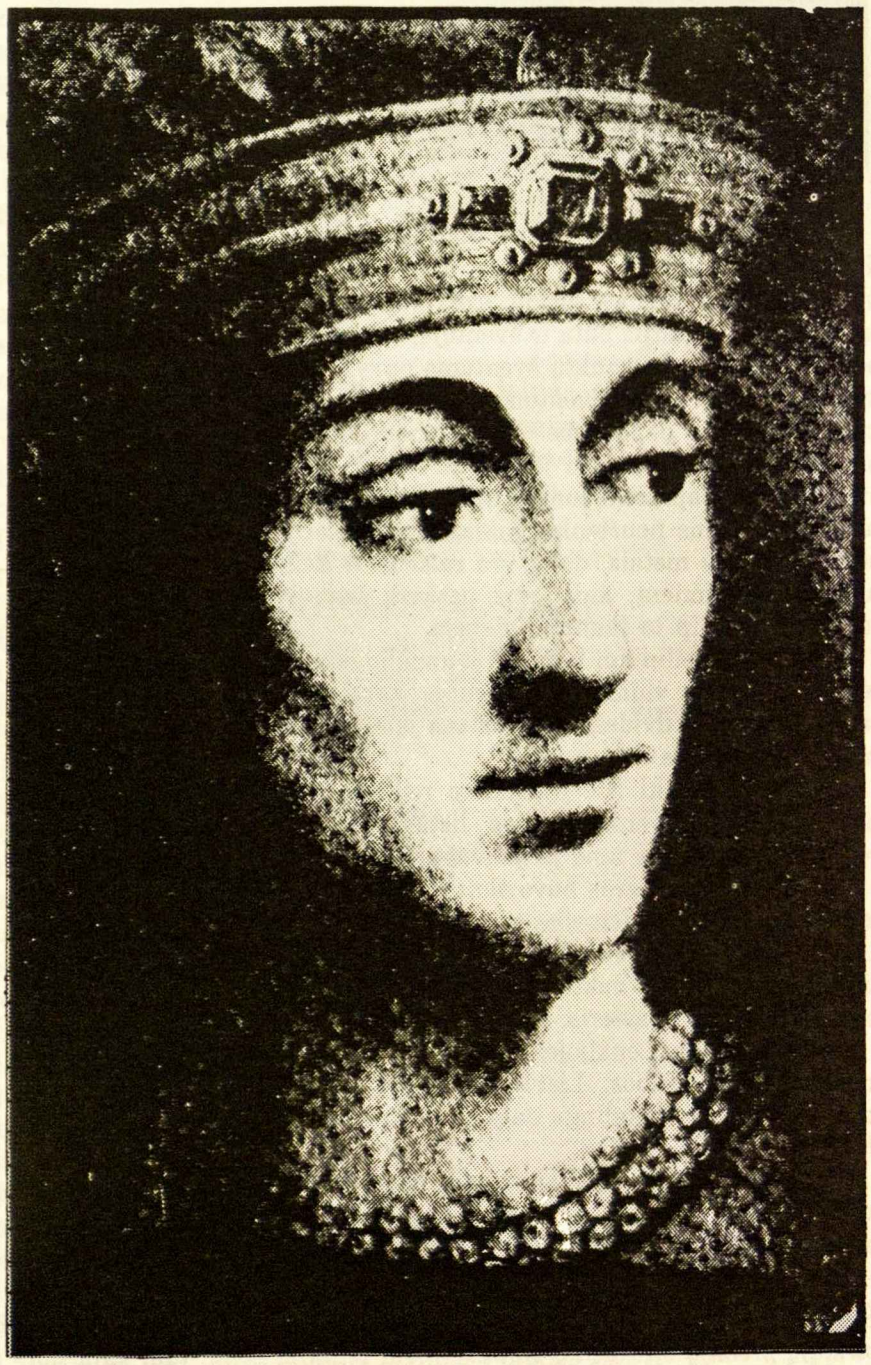

ŠVENTASIS KAZIMIERAS — NESENSTANTIS PAVYZDYS JAUNIMUI

Paulius G. Bindokas

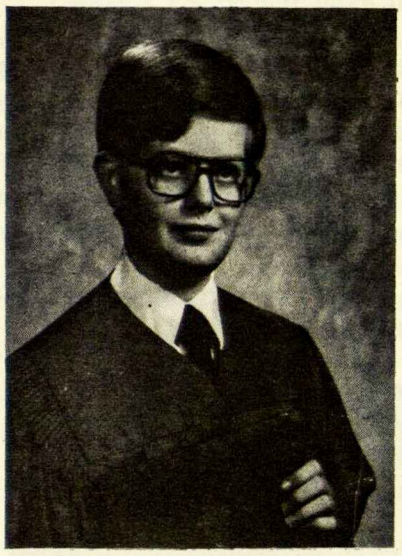

Jeigu mes paduotume šių laikų jaunuoliui (net ir lietuviui jaunuoliui) ilgą sąrašą dalykų ir žmonių, kurie jam būtų įdomūs, artimi, arba kuriuos jis norėtų pasirinkti, ir tarpe būtų ir šventųjų, esu tikras, kad beveik niekas nepasirinktų šventumo pavyzdžio prieš kokį nors kitą daiktą. Šventumas ir šventieji šiais laikais nėra labai populiarūs. Jauni žmonės nemėgsta apie juos daug galvoti, ar jais sekti. Atrodo, kad būti šventu yra nepaprastai sunku ir ima daug laiko, kurio niekad jauniems neužtenka. Šiais, Švento Kazimiero sukaktuviniais metais, daug yra rašoma ir kalbama apie Šv. Kazimierą, kaip apie pavyzdį lietuviškam jaunimui ir kaip to jaunimo globėją.

Yra sunku eiliniam lietuviui jaunuoliui suprasti ir įsivaizduoti, ką viduramžių šventas karalaitis gali turėti bendra su dvidešimto amžiaus jaunuoliu, gyvenančiu Amerikoje.

Norint suprasti Šv. Kazimiero reikšmę šios dienos jaunimo gyvenime, ypač lietuviško jaunimo, reikia truputį žinoti apie patį Šventąjį.

Šventas Kazimieras buvo sūnus Kazimiero Jogailaičio, kuris buvo Lietuvos ir Lenkijos karalius tarp 1440 ir 1492 metų. Jo motina Elzbieta buvo Vokietijos imperatoriaus duktė. Kazimieras turėjo penkis brolius ir penkias seseris.

Gyvendamas Lenkijoje, Krokuvoje, jis buvo mokomas lotynų kalbos, Lietuvos-Lenkijos istorijos ir kitų, karalaičiui reikalingų dalykų, mokytojo, istoriko Jono Dlugošo.

Daugumas žmonių mano, kad šventieji tik sėdi kampe, suglaudę rankas, ir meldžiasi, bet šv. Kazimieras nebuvo toks.

Būdamas antras iš eilės karaliaus sūnus, jis labai gerai ir turtingai gyveno. Dviejų valstybių karaliaus dvare niekam netrūko pramogų ir pinigų.

Kazimieras atstovavo savo tėvui Lenkijoje, kai tas išvažiuodavo svetur, buvo teisėjas, patarėjas, diplomatas ir darė viską, ką darė kiti to amžiaus karaliaus sūnūs. Karalaitis Kazimieras panašias pareigas turėjo ir Lietuvoje, kur jis atvažiuodavo pavaduoti savo tėvą karalių.

Jis tapo šventuoju, nes visas savo pareigas atliko teisingai, rūpestingai ir Dievo akivaizdoje. Jis buvo labai religingas, dosnus ir geros širdies. Tuo atžvilgiu jis išsiskirdavo iš kitų karalaičių. Anie tik galvojo apie save, baliavojo, bei leido savo pinigus kaip vandenį.

Mes nelabai daug žinome apie šv. Kazimiero gyvenimą, bet iš visų legendų, sukurtų apie jį, mes žinome, kad jis buvo dosnus ir jam rūpėjo paprastųjų žmonių gyvenimas. Jis troško juos suprasti ir jiems padėti.

Šventasis Kazimieras yra svarbus lietuviams, o ypač lietuviškam jaunimui šiandien, nes šių laikų jaunimui reikia globėjo ir herojaus, kuriuo būtų galima pasitikėti ir sekti.

Šių dienų jaunimas mėgsta pasirinkti savo herojais ir pavyzdžiais visokius muzikantus, aktorius ir sporto žvaigždes. Kai pagalvoji apie tuos žmones rimčiau ir tikrai juos supranti, matai, kad jie yra labai tušti. Jų gyvenimo vertybės yra pinigai ir smagus laiko praleidimas.

Didelis procentas šių dienų jaunimo (neišskiriant ir lietuvių) pasirenka tokius žmones savo gyvenimo pavyzdžiais ir stengiasi daryti viską, ką tik tie daro. Yra labai geras dalykas, jei pasirenki gerą pavyzdį, bet daugumas tų aktorių ir muzikantų tik apgauna ir išnaudoja savo gerbėjus. Jie labai laisvai gyvena, vartoja narkotikus ir daro daug nepavyzdingų dalykų, kuriais padoriam jaunuoliui reikėtų tik bjaurėtis. Tie žmonės, kurie seka jų pavyzdžiu, yra įvedami į tokį patį gyvenimą ir visas jo blogybes, kaip ir jų herojai.

O kaip galima tą faktą pakeisti? Jeigu pasisakytum kam nors iš draugų, kad jie turėtų sekti šventojo

Šis rašinys „Ateities" Šv. Kazimiero konkurse laimėjo pirmąją premiją straipsnių žanre.

Kazimiero pavyzdžiu, jie tau piktai atšautų, kad niekad negalėtų taip gyventi, kaip jis gyveno. Būti šventu ne tik yra sunku, bet ir labai neįdomu.

Tačiau tai nėra teisybė. Šv. Kazimieras buvo labai paprastas žmogus: jis nebuvo kankinys, nevaikščiojo su pelenų krūva ant galvos ir neplakė savęs tris kartus per dieną, kaip jaunimas mėgsta įsivaizduoti šventuosius. Šventasis Kazimieras darė dalykus, ką kiti jo amžiaus draugai darė: jis medžiojo, sportavo, lankė pamokas, tikriausiai pasiginčydavo su savo broliais ir seserimis ir stengėsi atlikti visus pavestus darbus kaip galima geriau. Jeigu jis būtų gyvenęs šiandien išeivijoje, jis greičiausiai būtų priklausęs tautinių šokių grupei, lankęs universitetą ir ėjęs į šokius. Jis net nelabai gerai kalbėjo lietuviškai! (kaip didelė dalis šių dienų išeivijos lietuviukų).

Mes galime labai lengvai sekti jo pavyzdžiu. Mums neverta sekti tų turtingų modernios muzikos ar kino karalių pavyzdžiais. Šventojo Kazimiero takais eiti tikrai sugebėtų kiekvienas modernus lietuvis jaunuolis. Tai nei kiek nėra sunkiau, kaip eiti kokio muzikos ar sporto žvaigždės takais.

O kodėl turėtume pasirinkti šv. Kazimierą? Kodėl nepasirinkti kurio kito šventojo savo globėju? Šventųjų sąrašai yra ilgi ir įvairūs. Pasirinkimas būtų didelis. Tai kodėl rinktis Šventąjį Kazimierą?

Atsakymas visai nesunkus.

Jeigu tu sunkiai susergi ir tau staiga reikia daktaro — kokį daktarą pasirinksi: patikimą, pažįstamą, draugų giriamą, ar šiaip sau pavardę iš telefono knygos? Žinoma, kad eisi pas pažįstamą gydytoją! Sakykim, kad nori pirkti rašomą mašinėlę. Ar pirksi tokią, kuri yra jau tau ištikimai tarnavusi eilę metų, arba visai negirdėtą Japonijos produktą ‚blusturgyje'? Žinoma, pirksi pažįstamos kompanijos mašinėlę, nes ja gali pasitikėti ir toliau.

Taip panašiai yra ir su šventaisiais. Lietuviams daug lengviau kreiptis į lietuvį šventąjį, negu į kokį italą, vokietį ar brazilą, nors jie ir labai gerbiami kitose tautose. Daugumas lietuviško jaunimo pažįsta šventąjį Kazimierą iš savo organizacijų, tėvų ir lituanistinių mokyklų, tai jiems yra lengviau priimti ir kreiptis į pažįstamą Šventąjį.

Mes žinome, kad jis buvo lietuvis, ilgai gyveno Lietuvoje ir yra garbinamas, kaip šventas Lietuvos Globėjas. Jis geriau pažįsta lietuvio žmogaus charakterį negu kitatautis. Jis daug kartų yra lietuviams reikale padėjęs. Be to, šventasis Kazimieras buvo taip pat jaunuolis, tai jis gerai gali suprasti jaunuolio problemas ir reikalus.

Jeigu lietuviškas jaunimas išeivijoje sektų šv. Kazimiero pavyzdžiu ir kaip jis dirbtų Lietuvos naudai, tai galėtų lengvai pakeisti pasaulio padėtį ir Lietuva atgautų laisvę. Jeigu bent ateitininkiškas jaunimas ryžtųsi sekti šv. Kazimiero pavyzdžiu ir eiti jo takais per šiuos sukaktuvinius Šventojo metus ir po jų, mūsų vyresniesiems nereikėtų rūpintis, kas ateityje perims tėvynės darbus, kai jie visai pavargs ir pasens. Iš tokio katalikiško jaunimo eilių išaugs tikrai naudingi tėvynei žmonės, kurie išves ją į Nepriklausomybę.

LIETUVOS NACIONALINĖ MARIJAUS BIBLIOTEKA

1484—1984

Milda Palubinskaitė

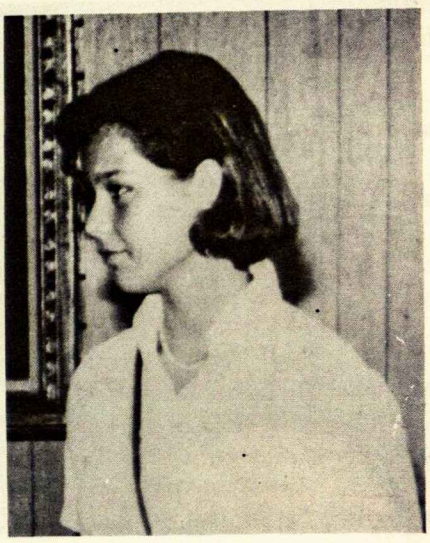

Vieną, baltą, jauną leliją
dovanoji man, o Viešpatie,
tarp ašarų ir kraujo užtvinusių tautos laukų,
kur tūkstančių gėlių vaikai
išlaiko vystančius žiedus.

Šviesią, mirgančią žvaigždę
užtaisai. O Išganytojau,
tuščioj, tamsioj padangėj,
kad atsispindėtų dugnuose, šimtas lietaus balose.

Vilties valandėle,
O, mano Tėve, atsakai
širdies maldas
ir ateities neilstančias aukas.

Šis eilėraštis „Ateities" Šv. Kazimiero konkurse laimėjo pirmąją premiją Poezijos žanre.

„DIVUS ADOLESCENS"

Vėjas Liulevičius

Jau buvo vėlus, tamsus vakaras, kai karaliaus sūnus Kazkas* sugrįžo į savo kambarius rūmuose. Jį lydėjo jo du mokytojai, lenkas prelatas Sėdžiavojas ir jaunas, pinigingas Kalimachas. Kol du vyresnieji kalbėjosi tarpusavy, kartais bandydami įtraukti ir jaunuolį, Kazkas visai į juos nekreipė dėmesio. Nors ir šiaip karaliaus sūnus buvo nekalbus, ši jo tyla buvo neįprasta. Kazkas nebuvo nė žodžio pasakęs nuo tada, kai visi trys išėjo iš privačios karališkosios ligoninės. Ją karalius buvo pastatęs savo šalies vargšams, kad ir jie būtų gydomi ir slaugomi. Tai buvo jo pareiga kaip krikščionies.

„Ogi kodėl Kazkas taip susimąstęs šį vakarą?" pašnabždėjo Kalimachui kunigas.

„Maniau, kad net ir tu, šventasis, būtum pastebėjęs, kokiom akim jaunuolis stebėjo tą Sidvygą, kurią sutikome ligoninėje", atsakė turtuolis. Jo balsas, jam kalbant su Sėdžiavoju, buvo toks, kokiu patyrę vyrai aiškina pasaulio paslaptis, tiems, kurie vienuolišką gyvenimą gyvena. Kalimachas, nors ir daug jaunesnis už prelatą, jį traktavo kaip kokį jaunuolį.

Pamąstęs lenkas kunigas parodė ilgu pirštu į Kazką ir tarė: „Žinai, aš su tavim nesutikčiau. Kazkui padarė didesnį įspūdį deFontano Kristaus kančios statula ligoninės kieme. Aš, aš mačiau, kaip jam skruostu liejosi ašaros, kaip jis pasilenkęs atidžiai tai statulai į veidą žiūrėjo. Šis meniškas Dievo apsireiškimas jam daug didesnį įspūdį padarė negu tavo mergina".

Jau Kazkas su mokytojais buvo priėjęs savo kambario duris. Įėjęs, jas uždarė. Abu mokytojai buvo per daug giliai užsiėmę savo ginču, kad pajaustų, jog Kazkas norėjo ramybės, ramybės pagalvoti.

Stovėdami prie užvertų durų, mokytojai tęsė pasikalbėjimą.

„Jei nebūtum visą gyvenimą praleidęs besimelsdamas ir žoles beravėdamas vienuolyne, gal geriau gyvenimą suprastumei. Ne jis susižavėjo statula, bet **tu.** Ne jam riedėjo ašaros, bet tau", aiškino Kalimachas, tačiau iš balso buvo galima spėti, kad jo įsitikinimas šia kryptim nebuvo taip jau labai stiprus. „Kol tu stovėjai prieš deFontano kūrinį, tarsi antra statulėlė, **aš** mačiau, kaip Kazkas ir mergina vienas į kitą žiūrėjo".

Staiga durys atsidarė. Išėjo Kazkas, vilkintis lininį miegojimo apsiaustą. Pro duris sklido šviesa — kambaryje degė tuzinas vaško žvakių prieš medinį kryžių, priešais kurį Kazkas buvo įpratęs melstis. Lietuviškai įsiterpdamas į abiejų lenkišką pasikalbėjimą, Kazkas rimtu balsu pasakė: „Labai atsiprašau ponus mokytojus, bet čia ruošiamasi eiti gulti. Gal jūs pasikalbėjimą kur kitur perkeltumėte. Labanaktis". Durys užsitrenkė.

Abu mokytojai labai susidomėjo — Kazkas kalbėjęs lietuviškai.

„O kodėl mūsų ‚divus adolescens' staiga nutarė kalbėti lietuviškai?" klausė Kalimachas, padėdamas senam Sėdžiavojui nusileisti stačiais laiptais į rūmų plačius botanikos sodus.

Šypsodamasis su tėviška meile ir išdidumu, Sėdžiavojus atsakė: „Mūsų jaunuolis taps puikiu karalium. Net ir dabar jis supranta savo didelę pareigą ne tik lenkams, bet ir Lietuvos žmonėms". Ši pažiūra buvo neapsakomai brangi Sėdžiavojui, nes jis pats iš meilės savo adoptuotam kraštui, Lietuvai, buvo atsisakęs priimti Vilniaus vyskupo pareigas, kadangi jo lietuvių kalba buvo per silpna. Savo vieton jis buvo pasiūlęs jauną lietuvį kunigą, kuris ir buvo paskirtas. Sėdžiavojui valdovo pareigos savo žmonėms buvo labai svarbi tema. Todėl jis gerokai nustebo, girdėdamas, kaip Kalimachas žemu balsu nusikvatojo.

„Na tikrai, kunigėli. Ar tau reikia ir menkiausius dalykus paaiškinti? Ar neatsimeni, kaip mes Sidvygą pakalbinom ir ji atsakė lietuviškai todėl, kad nemoka

---

* **Pastaba:** Vardas „Kazimieras", kaip pažymi etimologai, originaliai yra totorių kilmės. „Kazkas" — totoriškas jo sutrumpinimas. Totoriškas variantas čia panaudotas, norint pabrėžti Lietuvos kunigaikštystės kosmopolitišką charakterį; be to, jaunuoliui labiau būdinga būti vadinamam sutrumpinta savo vardo forma. Taipgi čia sulietuvintas šv. Kazimiero mokytojo Sędziwój z Czechel vardas, padarant jį „Sėdžiavoju".

Šis apsakymas „Ateities" Šv. Kazimiero konkurse laimėjo pirmąją premiją Prozos žanre.

lenkiškai? Pamatysi, kad ir toliau tavo šventasis lavinsis lietuvių kalboj, prie kurios jis iki šiol taip nepatenkintas darbavosi".

Nors prelatas ir nenorėjo sau to pripažinti, bet gal cinikas Kalimachas čia ir teisybę sakė. Bet taip pat Sėdžiavojas aiškiai atsiminė, kad Kazkas verkė priešais statulą, prieš Jėzaus nukankintą ir nuskriaustą kūną.

O turtuoliui Kalimachui patiko retkarčiais priminti savo senam draugui, kad ir jaunasis Kazkas buvo žmogiškas, ir todėl jis karalaitį pusiau sarkastiškai vadindavo „divus adolescens". Bet tai buvo tik dalinis sarkazmas. Turėjo ir Kalimachas sutikti, kad Kazkas skyrėsi nuo visų jaunuolių, kuriuos jis buvo pažinęs ir mokęs. Kazkas buvo rimtas, tvirtas ir, jeigu jau ne išskirtinai pamaldus, tai tikrai linkęs į gilų mąstymą, įsismelkęs į sielos gyvenimą.

Iš sodo abudu matė, kaip degė šviesa Kazko kambaryje...

„Mūsų Kazkas tikriausiai galvoja apie tavo Sidvygą".

„Ne, kunige, nesutikčiau. Jis tikriausiai su šiurpu prisimena deFontano statulą", nusišypsojo Kalimachas.

1518*

Gytis Liulevičius

Alaus putos nuvarvėjo, lyg anksčiau susitartu keliu, stiklu žemyn ir rinkosi savotiškoj baloj ant staltiesės, tekėdamos stalo krašto link, tęsdamos kelionę lig grindų. Į peleninę nepataikiusieji pelenai trukdė beklajojančioms putoms — pastojo kelią kaip pasienio muitinė.

Nuo tos ant stalo siaučiančios dramos Danguolės dėmesį atitraukė ką tik sustojęs, keleivius išleisdamas, troleibusas. Išlipęs vienintelis šviesiaplaukis studentas, ją lange pamatęs, patenkintas iškėlė dešinės rankos du pirštus, jais sudarydamas V raidę. Nuo to laiko, kai jis iš Varšuvos universiteto grįžo, jis vis buvo linkęs kuo dažniau taip sveikintis. Nežinia tiktai buvo, ar jis su ja sveikinosi, ar su gretimais saugumo rūmais. Ši mintis jai atrodė juokinga, tai ir su šypsena ji sekė jo kelią pro kavinės duris.

— Štai vėl pirmadienio vakaras „Tauro" kavinėj: skęstame gyvenime kaip šie pelenai aluj, — sakė jis, prisėsdamas skersai jos, gerai žinodamas, kad pirmadienio vakaras nelabai palankus gilesnei filosofijai.

Danguolė tai gerai žinojo. — Gana nesąmonių, Skaidra. Užsigerk verčiau to vakarietiško.

— Jo, jo, niekink mano įpročius — visgi pripažink, kad Utenos Pepsi Cola žymesnė, negu tie tavo Leningrado ledai.

— Nesiginčyk, — ji jį nutraukė. — Kovo mėnesį apie ledus šnekėti? Iš kur tokią temą ištraukei? Taip pat priklauso, ar juos perki Gedimino aikštėj, ar ten prie Ateizmo muziejaus...

— „Prie švento Kazimiero bažnyčios" tikriausiai ketinai sakyti, — ją pataisė Skaidra.

Abiem tylint, padavėja atnešė jam buteliuką Pepsi Colos. Skaidra skubiai pylė, ir netrukus išsiliejo rudos putos per viršų stikliuko ir susiliejo su Danguolės anksčiau tekančia srove. Kukliai bandydamas klanelį suvalyti, Skaidra kalbėjo toliau.

— Lygiai taip pat keista, kad paminėjai tą muziejų. Prisimeni turbūt iš pereitų metų rusų kalbos kurso Kirmį — aš jį tik taip praminiau; iš tiesų jo vardas Juozas, pavardė Krūšna, jeigu neklystu. Bijau sumeluoti... na, nesvarbu. Taigi, jis vasaros metu dirbo įdomų darbą draugeliams, — tyliau ir arčiau prie Danguolės kalbėjo jis. — Važinėjo sau per ištisus rajonus, supirkinėdamas maldaknyges — rudenį tas muziejus sumokėjo nemažus pinigus už jo krūvelę. Universitete jam už tai pasirašė net ateizmo įskaitą...

— Tai bent laisva prekyba, — pasišaipančiu tonu Danguolė nusijuokė, bet staiga surimtėjo ir akimis sekė krentančias snaiges — jos irgi skysčiu tapo, pasiekusios pereitą vasarą naujai išgrįstą prospektą. Mirtinai juodas asfaltas. Abu tuo pačiu metu baigė savo gėrimus, ir, belaukiant antrųjų, Danguolė iš naujo užsirūkė. Mėlynus dūmelius bepučiant, nustojo snigti. Tą pastebėjus, ji nedelsiant ėmė cigaretę peleninėj gesinti — nelabai tvarkingai.

— Iš Maskvos, — užsiminė Skaidra, pažvelgęs iš pradžių į Danguolės nuorūkas, paskui į tirpstantį sniegą. Besikartojant mišrių balelių scenai, staltiesės išausti raštai vis labiau prisisunkė alaus ir colos.

Viešpatavo tyla. Danguolė tedrįso jų „paliaubas" sulaužyti, pasiteiraudama apie jo anglų kalbos kursą — tai buvo neutrali tema, nes iš to kurso jo pažymiai buvo garantuotai tobuli. Ji atsakymo negirdėjo, pastangų neįdėjus išklausyti, bet tikriausiai buvo vienas ar kitas „Padūkusiai neįdomu, mano pusseserė Čikagoje geriau išmokytų" variantas. Klausimas, tada

---

* *1518 m. šv. Kazimieras padėjo lietuvių kariuomenei nugalėti rusus. Jis pasirodęs ant balto žirgo. Dėl to ir antraštė „1518" ir rašinio gale užuomina apie baltą riterį ir patvinusią Daugumą. — Red.*

Šis apsakymas „Ateities" Šv. Kazimiero konkurse laimėjo pirmąją premiją Prozos žanre.

atsakymas — pasikalbėjimas toliau neišsivystė. Alus Danguolę migdė, kol Skaidros akys vis rečiau mirksėdavo.

— Prakeikimas! — sušnabždėjo ji. — Jau paskutinį troleibusą į Lazdynus pražiopsojau.

— Palydėsiu, — nuramino ją Skaidra.

Buvo malonu palikti „Tauro" kavinės kaitrą. Į senamiestį pasukus, ėmė prasiblaivyti ir žvaigždės matėsi. Kelias vedė ir pro švento Kazimiero bažnyčią. Danguolė, netikėtai sustojus, klausė:

— Tai turbūt rytoj kavinėj būsi?

— Tai... aišku, — atsakė Skaidra, jau besirengdamas apsisukęs į bendrabutį grįžti.

— Viso gero, — palinkėjo ji.

— Sudievu, — atsakė jis.

To ji irgi negirdėjo.

Danguolei dingus, Skaidros akis pagavo juodoj milinėj įsisupęs žmogus, bandąs miegoti ant bažnyčios laiptų, vis dėlto mažiau pastebimas negu lentelė, skelbdama Ateizmo muziejaus valandas ir nemokamą įėjimą. Arčiau priėjęs, Skaidra įkišo miegančiam į kišenę rublį. Iki bendrabučio dar pusvalandis. Jis spaudė toliau — kilo sapniškas noras sutikti baltą riterį, kuris lietuvius per patvinusią Dauguvą vedė. Po tokio vakaro visko pasitaiko, samprotavo jis. Kaip sapne.

Antradienį jis spėjo pirmas į „Tauro" kavinę. Pastebėjo dar išlikusią gilią vakar dienos putų dėmę. Kad ir per Nerį...

ŠV. KAZIMIERO METAI EINA PRIE GALO

Romoje 1984.III.3 audiencijoje lietuviams, suvažiavusiems atšvęsti šv. Kazimiero 500 mirties metų sukaktį, popiežius Jonas Paulius II susitinka jaunutę ateitininkę Rimutę Girniūtę (dr. K. Girniaus dukrelę).

Šv. Kazimiero mirties sukakties 500 metų jubiliejus eina prie pabaigos. Lietuviai po visą pasaulį įvairiai paminėjo savo globėją. Įvairiose kolonijose buvo progų pasidalinti žiniomis apie šv. Kazimierą ar jį pagerbti šv. Mišiose, iškilmingose katedrose kartu su kitataučiais.

Europoje. Daugiau negu tūkstantis lietuvių ir svetimšalių tikinčiųjų dalyvavo kovo 4 d. didžiojoje Londono (Anglijoje) Westminsterio katedroje pamaldoms.

Paryžiaus (Prancūzijos) Notre Dame katedroje giedojo specialiai iš Vakarų Vokietijos atvykęs Vasario Šešioliktosios gimnazijos jaunimas.

Krokuvoje, Lenkijoje, Wawelio pilies, kurioje gimė šv. Kazimieras, katedroje buvo iškilmingos pamaldos.

Seinų bazilikoje, Suvalkijoje, kovo mėn. 4 d. buvo aukotos šv. Mišios. Tikintieji iš Seinų, Punsko ir viso Suvalkų krašto siuntė telegramą į Romą, sveikindami šv. Kazimiero minėjimo Romoje maldininkus.

Pietų Amerikoje. Argentinos vienintelė šv. Kazimiero bažnyčia Rosario mieste buvo pašventinta prieš trisdešimt metų. Kovo mėn. buvo paminėtas Lietuvos globėjo penkių šimtų metų jubiliejus, bet pagrindinės iškilmės — spalio mėn. kai ten pavasaris. Urugvajuje, Montevideo katedroje, kovo 4 d. specialios pamaldos, kuriose dalyvavo ir mažas būrys lenkų jaunimo.

Brazilijos paštas pagamino specialų antspaudą šv. Kazimiero jubiliejaus proga. Sao Paulo (Brazilijoje) valstijos kultūros departamento biuletenyje buvo straipsnis, kuriame supažindinama su šv. Kazimiero gyvenimu, su Lietuvos istorijos svarbesniais įvykiais, su dabartine sunkia Lietuvos padėtimi. Juozas Kojelis iš Kalifornijos „Drauge" rašė, kad nežino ar kitur pa-

saulyje yra šv. Kazimiero vietovė. Jis tuomet rašė apie savo kelionę į San Casimiero, Venecuelą, 200 metų senumo miestelį, 80 kilometrų nuo sostinės Caracas, kur lietuvių gyventojų net nesimato. Pagal jo apskaičiavimus kovo mėn. 4 d. 3000 žmonių sužinojo apie šv. Kazimierą ir Lietuvą. Toje katedroje buvo švenčiama kartu Vasario Šešioliktoji ir šv. Kazimiero minėjimai, ir ta proga buvo išdalinta ispanų kalba paruošta medžiaga apie šv. Kazimierą.

Vatikane rugp. 27 d. (**Chicago Tribune** ir kitur) buvo pranešta, kad Popiežiaus prašymas keliauti į Lietuvą buvo atmestas. Pranešta, kad popiežius prašęs leidimo vykti į Lietuvą, kad galėtų kartu su katalikais Lietuvoje švęsti šv. Kazimiero 500 metų mirties sukaktį. Pasaulis sužinojo, kad Maskva leidimo nedavė ir, kad Lietuvoje broliai ir sesės katalikai sužinojo, kad popiežius būtų labai mielai vykęs pas juos.

Kanada. Toronto spauda paskyrė nemažai vietos Lietuvių katalikų kongreso įvykiams. „Sunday Sun" turi skyrių, kuris vadinasi „Lifeline Letters". Savo rugsėjo 2 laidoje Inter-religious task force narė Maureen Giroux aprašė Lietuvos kenčiančią, bet nepasiduodančią bažnyčią. Aprašomi kunigai Alfonsas Svarinskas ir Sigitas Tamkevičius ir jų 10 metų bausmė už bažnytinių teisių gynimą. Aprašoma Lietuvos jaunimo peticija su 123,000 parašų (22 pasirašyti krauju), prašant kunigų paleidimo iš kalėjimo. „Lifeline Letters" ragina skaitytojus rašyti kaliniams ir surašo įvairių sovietų okupuotų kraštų kalinių adresus bei trumpas biografijas.

„The Globe and Mail" ir „The Toronto Star" rugsėjo 3 d. aprašė peticiją. Visur, kur tik buvo aprašyta peticija, buvo iškelta Pasaulio lietuvių katalikų kongresas, šv. Kazimiero sukaktis, ir bendrai apibūdinta Lietuvos katalikų bažnyčios padėtis. Rugsėjo mėn. 3 d. „Toronto Star" taip pat turėjo kazimierinės operos „Dux Magnus" recenziją.

Religiniam pasaulio lietuvių katalikų kongrese taip pat buvo prisimintas šv. Kazimieras. Rugsėjo mėn. 1 d. kun. prof. Paulius Rabikauskas skaitė paskaitą „Kazimiero šventumas ir lietuviškumas". Vakaronėje buvo kazimierinis montažas. Rugsėjo 2 d. Šv. Mykolo katedroje per šv. Mišias Toronto kardinolas Emmett Carter tarė žodį apie mūsų šventąjį. Naujai paskirtas lietuvių išeivijos vyskupas Paulius Baltakis, OFM per šv. Mišias savo pamoksle paminėjo du gyvenimo būdus — eiti su srove ar žinoti savo gyvenimo tikslą ir jo siekti principingai ir nuosekliai, kaip šv. Kazimieras darė.

Kongreso organizacinio komiteto leidinyje yra Lietuvoje sukurta malda šv. Kazimierui; kongreso užmojai; kardinolo Carter žodis, kad pagerbiame ne tik šventąjį, bet ir jo tautą. Lietuvos ir išeivijos vyskupų žodžiai; paskaitininkų santraukos bei kiti straipsniai ir mintys. Visur matėsi piešiniai ir kitos meninės šv. Kazimiero išvaizdos interpretacijos. Katedroje išgirstos giesmės šv. Kazimierui; kaip pvz.;

Dieve, Tu Lietuvai skyrei globėją,
Dvasios galiūną, kurs išsižadėjo
Sosto, aukštos garbės, turtų, linksmos draugės,
Kurs dorybėm žydėjo.

Šventas Kazimierai, gink mūsų šalį,
Savo užtarimu pas Visagalį,
Dievą mylėdama, nuodėmių vengdama,
Ji pražūti negali.

Studentai ateitininkai, bei kiti jaunimo atstovai Toronte, ruošiasi eisenai į Katalikų kongreso pabaigtuvių Šv. Mišias.

Dalia Bulvičius liepos/rugp. mėn. „Bridges" — **Šv. Kazimieras ir airiai,** tokia intriguojančia (tik angliškai parašyta) antrašte, aprašo, kaip šv. Kazimieras mums svarbus, kaip mes jį gerbiame, nors JAV-se nėra šv. Kazimiero dienos, kuri konkuruotų su airių šventojo Patriko diena. Yra minima, kad JAV-se yra dvigubai daugiau šv. Kazimiero bažnyčių kaip Lietuvoje, pradedant su pirmąja, pastatyta 1862 m. Shenandoah, Pennsylvania, o paskutinioji pastatyta 1953 m. Brockton, Massachusetts. Minima šv. Kazimiero kolegija Romoje, šv. Kazimiero vienuolynas, įsteigtas 1907 m., Kaziuko mugės ir t.t.

R. K.

1984 metų MAS vasaros stovykla

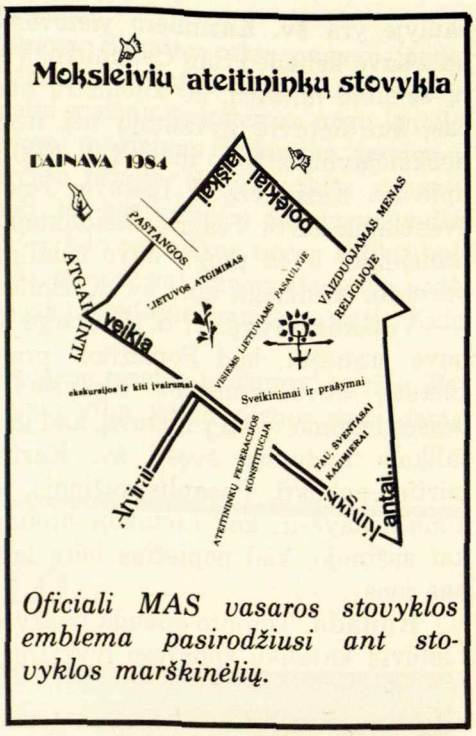

Oficiali MAS vasaros stovyklos emblema pasirodžiusi ant stovyklos marškinėlių.

Moksleiviai kasa duobę 1984 MAS vasaros stovykloje Dainavoje. Iš k.: Dalytė Navickaitė, Vilija Kontrimaitė, Darius Steponavičius (viršutinis), Lana Vyšnionytė, Rimas Čuplinskas, Gailė Jonytė.

Pavargę po įdomios ir smagios Tautinių šokių šventės Klevelande, moksleiviai ateitininkai rinkosi stovyklauti Dainavos stovyklon liepos 2 d. Šiais metais į moksleivių ateitininkų vasaros stovyklą susirinko didelis būrys moksleivių iš visos plačios Amerikos, Kanados ir net iš tolimos Pietų Amerikos. Visiems smagu buvo susitikti senus draugus, o dar smagiau buvo susipažinti ir užmegzti naujas draugystes. Užsiregistravę visi skirstėsi po barakus tvarkytis ar ilsėtis.

Pavakariop su šv. Mišiomis, kurias atlaikė Tėvas A. Saulaitis, oficialiai atidarėme MAS vasaros stovyklą. Tą patį vakarą visi moksleiviai ir vadovai susirinko Baltųjų rūmų salėje, kur buvo susipažinimo vakaras.

Šių metų stovyklos vadovybę sudarė: vyriausia stovyklos vadovė **dr. Dalia Katiliūtė-Boydstun,** komendantas — Vytas Kliorys, šeimininkės p. Ona Norvilienė ir p. J. Katilienė. Būrelių vadovais buvo: Edis Saliklis — Cirko būrelio vadovas, kunigas A. Saulaitis pasišventimo ir veiklos būrelio vadovas, Vainius Aleksa — rašybos būrelio vadovas, Rūta Končiūtė — meno būrelio vadovė, Jonas Kuprys — gamtos būrelio vadovas. O taip pat mus mokė, prižiūrėjo ir vargino Daina ir Rasa Tijūnėlytės, Mirga Bankaitytė, Aleksas Dirkis, Marytė Gaižutienė, Vida Kuprytė, Nijolė Kupstaitė, Nijolė Lukošiūnienė, kun. Antanas Markus, Ginta Palubinskaitė ir Darius Siliūnas.

Draugiškumo diena. Liepos 3 d. antradienis — tai pirma pilna stovyklos diena. Ši diena buvo pavadinta Draugiškumo diena. Nors diena pasitaikė labai šilta, tačiau stovyklautojai daug sportavo, o po to net ir naują dainą išmoko. O prieš vakarienę pasiruošė vakarinio laužo programai. Pavalgę stovyklautojai geroje nuotaikoje ėjo į kitą Spyglio pusę, į laužą. Staiga pradėjo lyti. Bet lietus nesugadino stovyklautojų geros nuotaikos. Laužo programa buvo perkelta po pastoge. Lietui lyjant, pastogėje dainuojant ir linksminantis, baigėme savo pirmą pilną dieną Dainavoje.

Klaunų diena. Liepos 4 d. — trečiadienis. Ši diena prasidėjo bendru dainavimu ir sportu, o baigėsi su spalvingu karnavalu ir „Fireworks".

Olimpiada. Liepos 5 d. ketvirtadienis. Tą dieną tai tikrai visi stovyklautojai pavargome. Žaidėme kvadratą, krepšinį, tinklinį, minkštą sviedinį ir europietišką futbolą. Buvo nutarta žaisti vandens žaidimus iki kol nepradėjo lyti. Vakare visos sporto komandos turėjo pristatyti savo šūkius. Visos komandos gerai sportavo, tačiau tik viena laimėjo — tai buvo „Geltoni kukurūzai". Kitos komandos, kurios Olimpiadoje dalyvavo buvo: Mėlyna (kiaušinaugaliai), juodi (alyvos), žali (agurkai), balti (krienai), dryžuoti (vinigretas), raudoni (burokai) ir pilki (kopūstai).

Susikaupimo diena. Liepos 6

d. buvo skirtas susikaupimui. Vakare buvo susitaikinimo sakramentas ir privatus susikaupimas. Tą dieną tai buvo ypatinga šventė: — viena stovyklautoja — Eugenija Bartulytė — pirmą sykį priėmė šventąją komuniją. Po komunijos visi stovyklautojai sveikino Eugeniją.

Mergaičių diena. Šeštadienį buvo speciali diena — tai mergaičių diena. Vakare buvo šokiai ir visi stovyklautojai linksmai praleido vakarą.

Havajų diena. Sekmadienis. Buvo nepaprastai graži vasaros diena. Tą dieną įvyko MAS suvažiavimas. Po suvažiavimo ir pietų visi stovyklautojai keliavo prie ežero maudytis. Vadovai tą dieną buvo geri ir stovyklautojams leido ilgiau pasilikti vandenyje. Stovyklautojai, Spyglio vandenyje atvėsę, rinkosi į Baltųjų rūmų salę išgirsti atvažiavusio iš Washingtono Lino Kojelio. Jisai savo paskaitoje įdomiai kalbėjo apie Amerikos veiklą, Lietuvių bendruomenę bei kitas lietuvių organizacijas Amerikoje. Visi stovyklautojai ir vadovai susidomėję klausėsi. Kadangi buvo Havajų diena, tai vakarienė buvo stovyklautojams paruošta kitoje ežero pusėje. Po vakarienės buvo įdomus vaidinimas ir trumpi šokiai.

Kvadratas, sporto šventės metu.

Audrius Polikaitis praveda dainavimą MAS stovykloje.

Antroji stovyklos savaitė

Pirmadienį liepos 9 d. įvyko tradicinis moksleivių ateitininkų žygis. Žygis prasidėjo Dainavoje ir baigėsi Wampler's ežere. Stovyklautojai žygį pradėjo su gera nuotaika. Staiga pradėjo labai smarkiai lyti. Stovyklautojai tačiau vis tiek žygiavo pirmyn iki pamatė pažįstamas mašinas ir stovyklos vadovybę, kuri sušlapusius stovyklautojus parvežė atgal Dainavon. Tą vakarą, pavargę po įspūdingos dienos, stovyklautojai nusinešė miegmaišius į Baltųjų rūmų salę ir, atsigulę ant grindų, žiūrėjo „Bugs Buny" ir „Duck Soup" filmus.

Antradienis tai „B" diena. Berniukų ir blynų diena. Pusryčiams, pietums, vakarienei tik blynai. O kur mėsa?

Liepos 11 d. — trečiadienis. Kur vadovybė? Atostogose? Tai stovyklautojų savivaldos diena. Stovyklautojų vadovybės nariai buvo: Auksė Bankaitytė, Milda Palubinskaitė, Gailė Radvenytė, Audra Venclovaitė, Elenutė Žilionytė, Andrius Kurkulis, Vėjas Liulevičius, Viktoras Raišys ir komendantas Vytas Čiuplinskas. Labai sėkmingai praėjo ta diena!

Penktadienį buvo keista diena — Fluxo diena. Saulei šviečiant nuleidome vėliavas su daina „žemė kėlė Žolę" ir vadovybė nuvarė stovyklautojus atgal į lovas. Neaišku buvo kas darosi, nes po pusvalandžio vadovai vėl prikėlė ir pranešė, kad laikas rengtis gegužinei. Tą dieną viskas buvo daroma spontaniškai, be tvarkos. Vakare ieškojom vakarienės. Negi pamiršo vadovybė vakarienę? Ne, stovyklautojams buvo pranešta, jei nori valgyti vakarienę, tai turi ją susirasti. Pagaliau vakarienę suradome pastogėje.

Atėjo šeštadienis liepos 14 d. Negalėjome tikėti, kad tai paskutinė stovyklos diena. Ši diena buvo paskirta mandagumui. Vakare, „Aido" orkestrui grojant, visi stovyklautojai linksmai pasišoko.

Sekmadienį reikėjo visiems atsisveikinti su draugais ir skirstytis namo.

Oi sudiev, sudiev Dainavos stovykla, iki kitų metų.

Aušra Jasaitytė

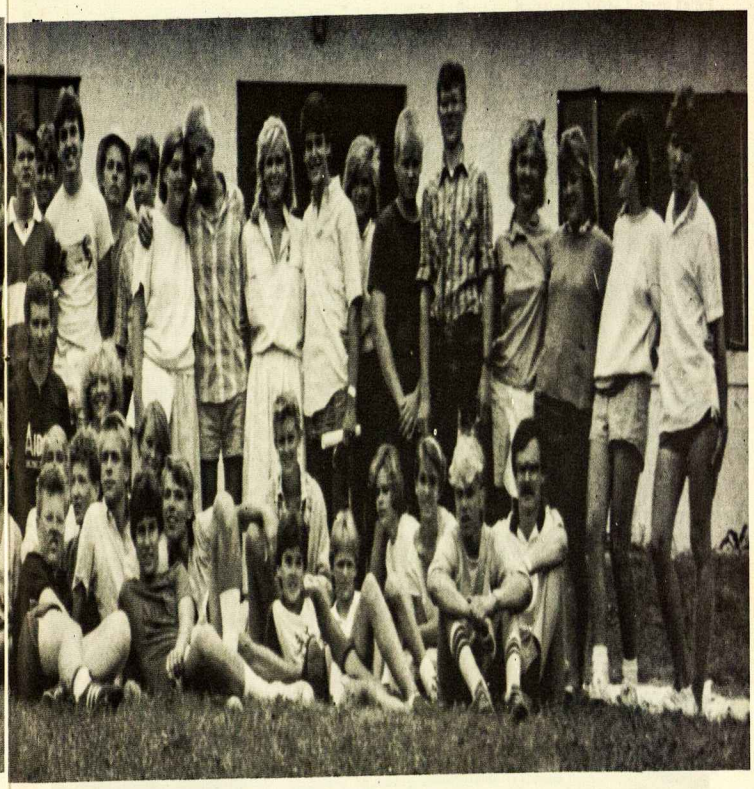

MAS vasaros stovykla Dainavoje, 1984.

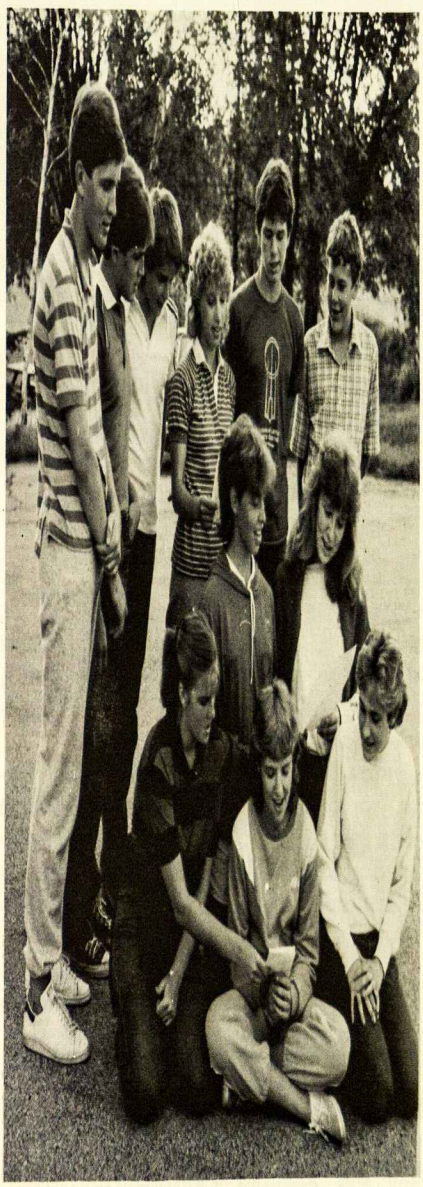

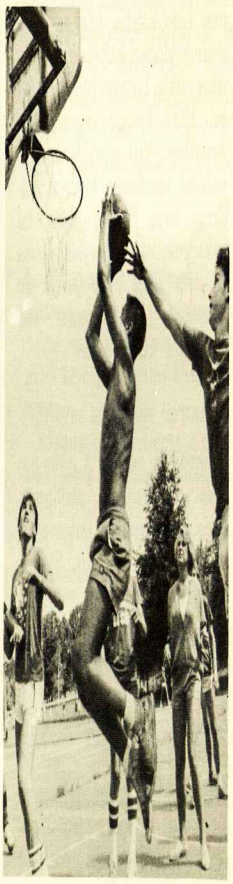

Krepšinis. Kovas Palubinskas taiko.

Vinegreto sporto komanda pasirodo su šūkiu. Stovi, iš k.: Viktoras Raišys, Aras Tijūnėlis, Robertas Kulys, Elenutė Žilionytė, Vytas Rugienius, Andrius Gedminas, klūpo, iš k.: Gailė Radvenytė, Danutė Grajauskaitė, Ina Šilgalytė, Vida Vodopolaitė, Medėa Sabaliūnaitė.

Stovyklautojai, vadovai, šeimininkės, darbininkai, ir t.t.

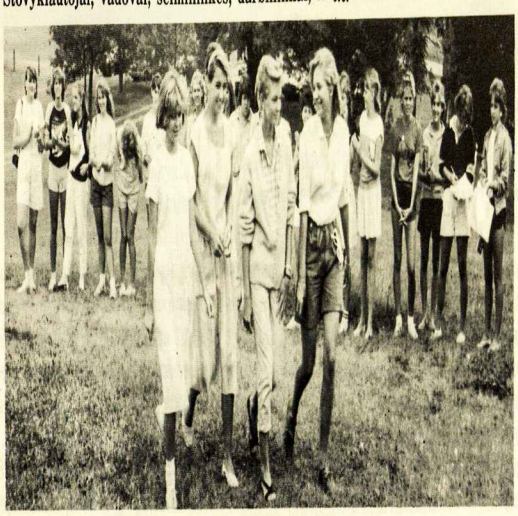

„Makaronių" būrelis laimėjęs premiją už geriausius šūkius. Iš k.: Dalytė Navickaitė, Nida Gedgaudaitė, Viltis Janutaitė, Lily Liaukutė.

Virimo pamoka. Viltis Janutaitė, Daina Žliobaitė, Rūta Vardytė, Tadas Slivinskas, Ina Šilgalytė maišo šaltus barščius.

Moksleivių graffito.

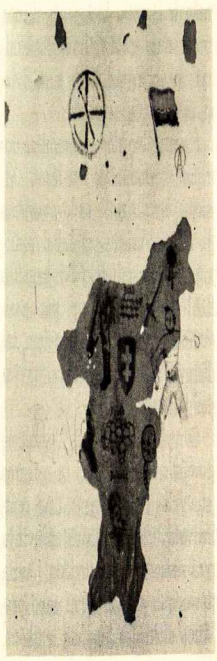

„Pingvino Cepelino" autorė A. Skrupskelienė lanko jauniausius stovyklautojus, Dainavoje.

JAS VASAROS STOVYKLOJE

Šią vasarą man teko dalyvauti JAS (Jaunučių) vasaros stovykloje Dainavoje, įvykusioje nuo liepos 15 iki 29 d. 1984 m. rugpiūčio mėn. nuosekliai ir žaviu stiliumi DRAUGO ateitininkų skyriuje šią stovyklą aprašė Gytis Liulevičius, joje ėjęs būrelio vadovo pareigas. Kviečiu tuos, kurie domisi vadovų sąrašu ir išsamiu kiekvienos dienos programos apibūdinimu, pasiskaityti jo aprašymą, kuris tilpo dviejų šeštadienių skyriuose.

Šiame stovyklos prisiminime norėčiau pirmiausiai padėkoti visiems rengusiems, vadovavusiems ir dalyvavusiems už labai malonias ir prasmingas dvi savaites DAINAVOJE, ir taip pat pasidalinti vienu rūpimu klausimu, tai lietuvių kalbos vartojimu stovyklos jaunimo tarpe.

Stovyklos ruošimas prasidėjo turbūt tuojau po 1983 m. vasaros stovyklos išsiskirstymo. JAS centro valdybos didžiausias uždavinys yra suruošti tokią stovyklą, į kurią tėvai gali drąsiai siųsti savo pradžios mokyklos jaunimą ir tikėtis, kad jie bus prižiūrimi, pamokomi,ir bus suteiktos galimybės jiems pasportuoti, padraugauti, gamtoje pailsėti. Ar tie vaikai pailsi, ar pasportuoja, ar susidraugauja, ar jie tinkamai prižiūrimi, yra klausimai, kuriuos tėvai ir vadovai galėtų ilgai padiskutuoti. Nenoriu jų dabar paliesti. Galiu tik pasakyti, kad visi vaikai, su kuriais kalbėjausi, labai džiaugėsi stovykla, daugelis ašarojo ją palikdami, visi žada kitais metais sugrįžti ir nemažai pradėjo su stovyklos draugais susirašinėti, nors ir tie draugai gal tik gretimame priemiestyje gyvena.

Norėčiau paminėti „pamokymo" momentą šioje stovykloje. Neskaitant visų techninių stovyklos rūpesčių, JAS valdyba — Ramunė Račkauskienė, Marytė Gaižutienė ir Laima Šalčiuvienė turėjo suruošti dviejų savaičių mini kursą iš Lietuvos geografijos, istorijos, literatūros. Pasikvietę talkon Danutę Bindokienę, kun. Antaną Saulaitį ir gal dar, man nežinant, kitų asmenų, suplanavo kelionę per Lietuvą, pirma plaukiant Nemunu, paskui nuo jo ir tolėliau nukeliaujant, aplankant žymesnes istorines vietoves, susipažįstant su vietovių gamta, pagarsėjusiais gyventojais, įdomesniais įvykiais.

Matėme filmą, susuktą 1938 m., rodantį gyvenimą Lietuvoje, statėme Trakų pilis iš smėlio, vaidinom Gedimino sapną apie Geležinį Vilką, grožėjomės Čiurlionio tapyba, klausėmės Vinco Krėvės ir Antano Basanavičiaus kūrybos, juokėmės iš kvailų kryžiuočių, aptaškėm Jūratę ir Kastytį, gailėjomės Eglės, iškeliaujančios su žalčiais, klausėmės taiklaus pamokslo apie šv. Kazimierą, plaukėm ir skendom sieliais, smėlyje ieškojome gintaro, stebėjom filmą apie Antaną ir Anastaziją Tamošaičius ir jų kūrybą, pynėm Vilniaus verbas, audėm juosteles, lipdėm koplytstupėlius, kalėm metalinius Vyčius, vaidinom Anykščių Šilelio žvėrelius (puikus bebras su teniso raketės uodega!), dalyvavom Kauno olimpiadoje: plaukimo, nardymo,

bėgimo, šuolių į tolį, futbolo ir kvadrato rungtynėse.

Visa ruoša ir medžiaga šiems užsiėmimams — tai JAS valdybos rūpestis, jų įgyvendinimas, gyvas perdavimas — tai būrelių vadovų ir vaikų užduotis. Kas turėjo ausis ir akis ir netingėjo savo dėmesį atkreipti į šią programą, ir vadovai ir vaikai, galėjo labai daug, neskausmingu būdu, išmokti. Žinoma, tam reikėjo lietuvių kalbos supratimo.

Tad ruoša stovyklai reikalavo daug vaizduotės, medžiagos suieškojimo, atrinkimo ir pritaikymo. Pats programos sudėstymas, būrelių ir užsiėmimų suskirstymas, kiek teko girdėti, truko virš 60 val. darbo. Dienotvarkė vyko didmiesčio gimnazijos klasių keitimosi preciziškumu. Rytmetį 14 vaikų būrelių paskirstyti tarp 10 užsiėmimų, apsikeičiant kas 45 min. Šis preciziškumas galbūt reikalingas norint tvarkingai ir prasmingai užimti virš 100 jaunų vaikų. Tačiau kartais nusiskundžiama šitokios tvarkos per dideliu panašumu į mokyklą, nelankstumu, dirbtinumu. Dalinai su tuo galiu sutikti — gal ir todėl mano vaikai taip džiaugiasi pasilikę DAINAVOJE Mokytojų ar Sendraugių stovyklose, patirti gamtą ir draugystes laisvesnėse sąlygose. Šis griežtas tvarkaraštis neleidžia vienam būreliui su vadovų visą rytą paskirti kelionei Gamtos takeliu, ar kitam su gramdyklėmis, teptukais ir dažais atitaisyti trūnijantį DAINAVOS kryžių, ar trečiai mergaičių grupei užbaigti juostas, kurių siūlus vos spėjo apmesti per skirtą pusvalandį.

Didžiai įvertinu tas motinas, kurios apsiima mokytojų-vadovių pareigas, namuose ruošiasi, medžiagą ir priemones renka, pačioje stovykloje stengiasi kuo įdomiau, lietuviškiau, linksmiau pamokyti joms pavestus vaikus. Tačiau labai pasigendu tose pačiose rolėse tėvų. Įdomus reiškinys: ir JAS valdyboje, ir MAS valdyboje, ir kuopų globėjų ar tėvų komitetų rolėse randamos beveik vien — moterys. Kažin ar berniukai ateitininkai ir stovyklautojai nuo to nenukenčia? Mokytoja, lietuvių kalba — mama arba kita moteris. Esu skaičiusi, kad tie vaikai išlieka tikintys ir praktikuojantys katalikai, kurių tėvai (ne būtinai motinos) tokie pavyzdžiai jiems buvo. Gal galima paralelių padaryti su lietuvišku sąnoningumu.

Labai pasigedau kapeliono šioje stovykloje. Kun. Celiešius atnašavo šv. Mišias ir vaikams pasakydavo labai taiklius, vaizdžius pamokslus, tačiau jis nebuvo kapeliono rolėj. Irena Baleišė ir Sofija Žūtautaitė pravedė religinio būrelio pasikalbėjimus ir gal svarbiau, buvo artimos, prieinamos draugės daugeliui vaikų, kuriems reikėjo šilto žodžio ar atviresnės ausies. Bet ir jos ne kapeliono rolėje. Atsimenu savo stovyklavimo metus ir kun. Ylą, kun. Šeškevičių, kun. Urboną, kun. Raibužį. Kokį įspūdį jaunuoliui palikdavo kapelionų bendravimas su juo — jų draugiškas pamokymas, tėviška šiluma, ir humoras! Esu užmiršus komendantų ir vadovų vardus, tačiau kapelionų prisiminimai neišdilo. Argi mūsų vaikams neteks patirti lietuviškos dvasiškijos šviesių pavyzdžių?

Paskutiniais metais jaunučių stovyklos yra beveik mitiškai pasižymėjusios kaip labai „lietuviškos". Šitą pripažįsta ir neateitininkai tėvai, savo vaikus išleisdami į DAINAVĄ. Jie tikisi, kad ne tik oficiali stovyklos programa pravedama lietuviškai, bet ir „asmeniška programa", atliekama kambariuose ir pakrūmėse, lietuviška. Stovyklos registracijai vykstant, kasmet kyla įkaitę balsai: „Tik neįleiskim nekalbančių. Kaip tie priežodžio supuvę obuoliukai, visą statinę sugadins".

Šioje stovykloje ypatingai stebėjau lietuvių kalbos vartojimą, nes man tai įdomus ir svarbus fenomenas. Stebėjau stovyklautojus per oficialią programą (vėliavų pakėlime, pamokose, vakarinėse programose ir pan.), ir teko pasimaišyti tarp jų per laisvalaikį, bevaikščiojant į programos punktus, belaukiant slaugės, prie naktipiečių ir t.t. Tik neteko barakuose kartu su jais būti, tačiau, tikiuosi, kad tenai mano duomenys dar aiškiau pasitvirtintų.

Susidariau šitokį lietuvių kalbos vartojimo vaizdą:

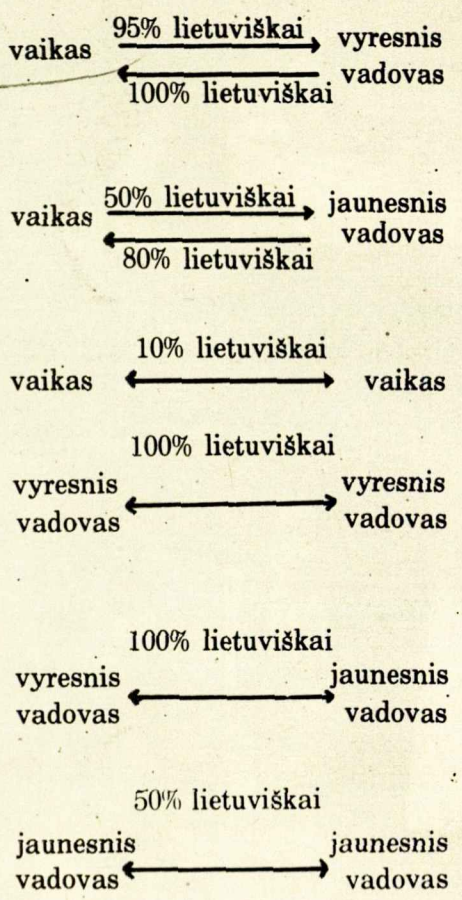

Tai kur ta lietuvių kalba Jaunučių stovykloje? Ji girdima vyresnių vadovų apylinkėse. Stovyklautojas, kalbantis lietuviškai, buvo išimtis. Pamokų metu, vadovams esant ten pat, tarp savęs stovyklautojai kalbėdavosi dažniausiai angliškai. Pastatę ausis jie klausydavo jaunesnių vadovų tarpusavio angliškus pokalbius ir tuo smagiai savo anglų kalbos vartojimą pateisindavo. Tarp savęs lietuviškai kalbėdavosi tos pačios šeimos nariai (sesuo su broliu), turbūt taip namuose įpratę. Tačiau šitie patys vaikai su kitais stovyklautojais jau angliškai kalbėdavosi. Kartais tekdavo nugirsti, kaip vyresnis vaikas į jaunesnį kreipdavosi lietuviškai, tačiau nusisukęs į bendraamžį, jau angliškai prabildavo. Man nuostabiausia, kad telefonu skambindami tėvams, maždaug 50 vaikų su jais kalbėdavosi angliškai.

Svarbu pabrėžti, kad šis kalbos vartojimas ar nevartojimas nepriklauso nuo lietuvių kalbos pajėgumo. Šitaip elgėsi ne tik silpnai, ar

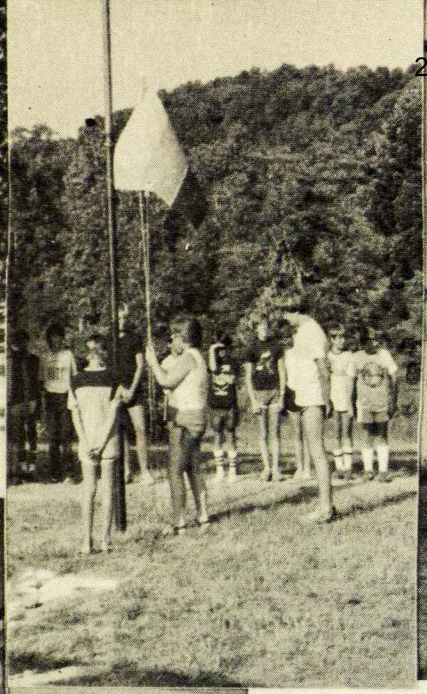

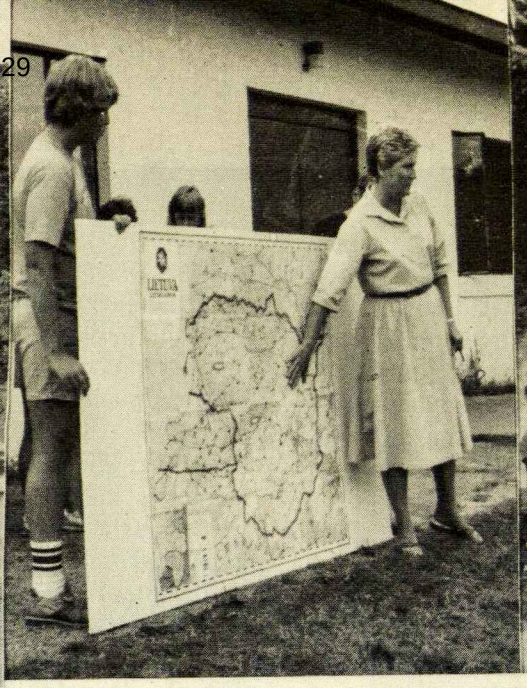

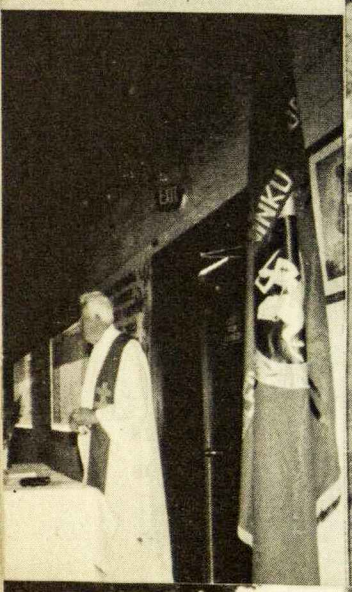

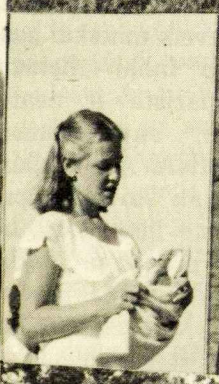

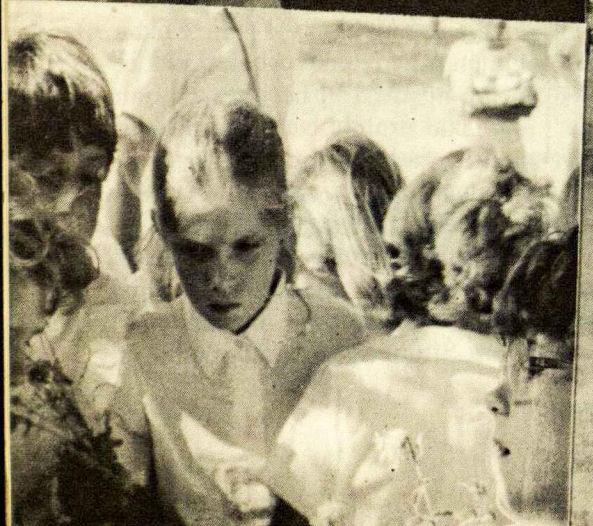

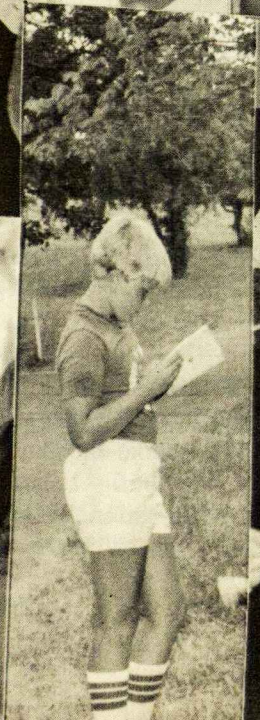

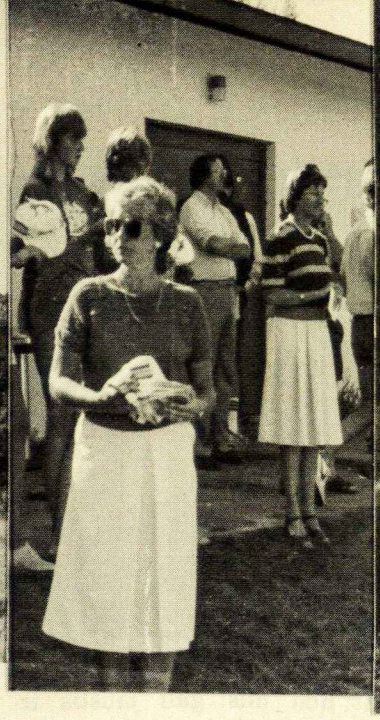

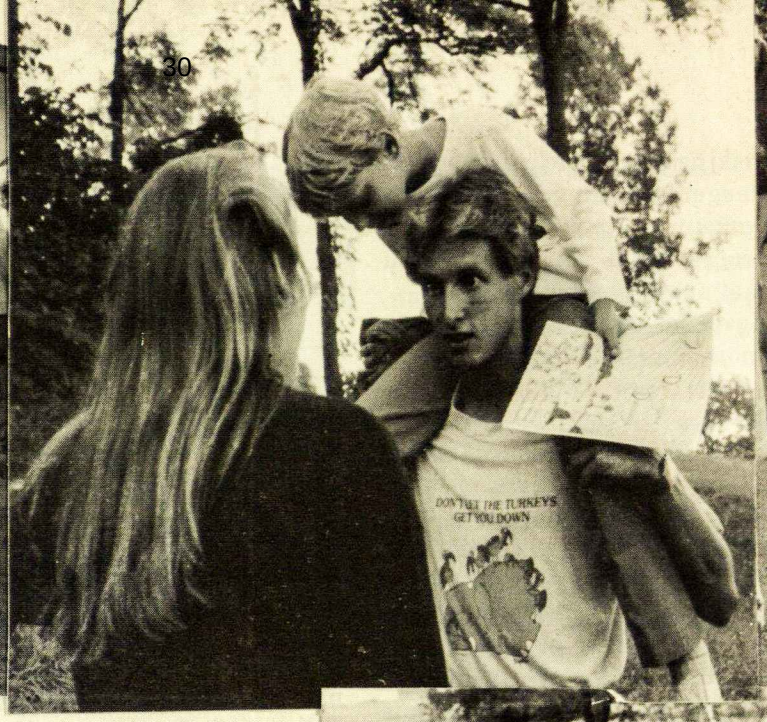
DON'T LET THE TURKEYS
GET YOU DOWN

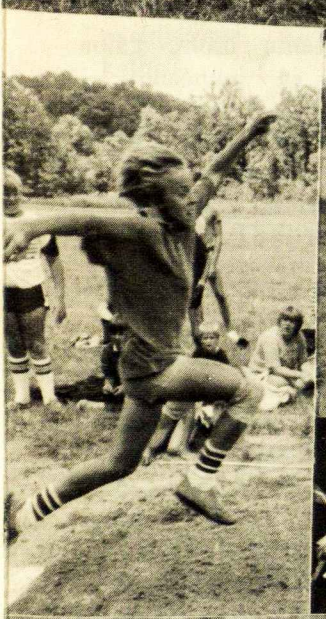

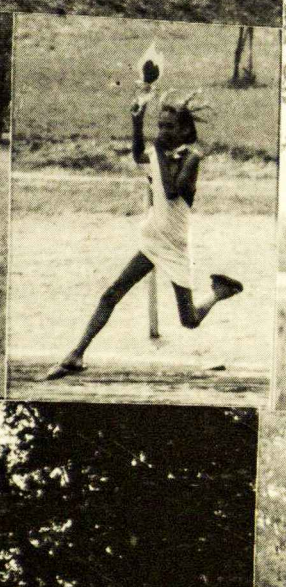

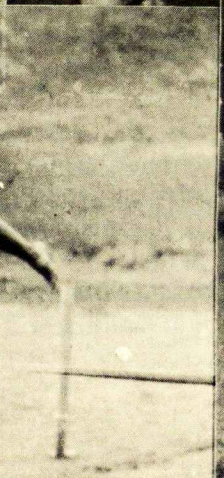

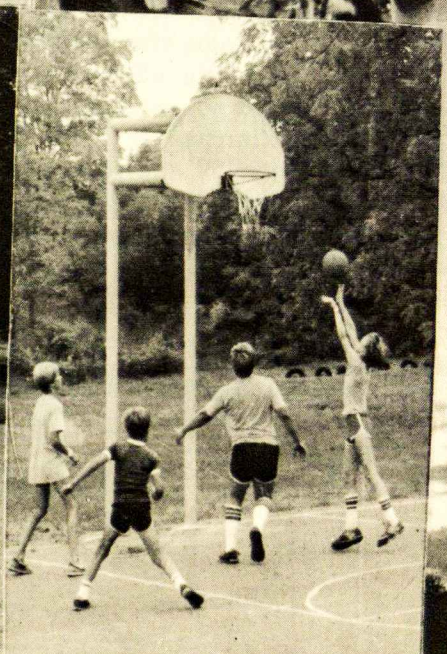

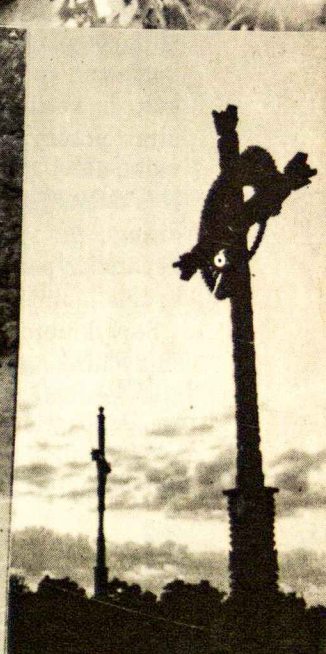

beveik lietuviškai nekalbantys, bet ir daugumas labai gerai kalbančių, lituanistinėse mokyklose pirmaujančių, šeimose sąmoningai lietuviškai auklėjamų vaikų.

Buvo gal dešimtis išimčių, daugumoje jaunesnės mergaitės, kurios ir tarp savęs lietuviškai kalbėdavosi.

Vien silpnai kalbančių vaikų buvimas stovykloje šių reiškinių neišsaukia. Problema kitur randasi. Taip lietuviškai kallbėti ar nekalbėti pasirenka gerai mokantys kalbėti vaikai, jau pasiduodami kažkokiam aštriam spaudimui, kurio taisyklė yra: su draugais nekalbi lietuviškai! Pasidavimas tam spaudimui pirmus porą kartų turi būti sąmoningas — galbūt baimė, kad būsi laikomas „nešauniu, atsilikusiu, „ne iš šio pasaulio", jeigu lietuviškai kalbėsies. Įprantama labai greitai ir lengvai ir taip jau daroma automatiškai. Kodėl kai kurie vaikai prieš tai atsispiria? Galbūt jie save laiko šauniais ir patraukliais, nesvarbu, kaip kiti į juos reaguos? Galbūt tėvelių norai ir jų patenkinimai svarbesni už draugų įvertinimus?

Šis lietuvių kalbos nevartojimas stovykloje mane stebino ir jaudino. Raminuose vienos kolegės žodžiais: „Aš augau šeimoje, kurioje mama nepasiduodama lietuviškai kalbėjo, nors mes vaikai ir tėvas mažiau ją vartojom. Tačiau mama, nors kalbos neužleido, mūsų ir nesmerkė. Ir ta kalba liko mūsų širdyse. Kai paaugom ir atėjom į protą, patys tą kalbą norėjom vartoti. Ir laimei, ji visą laiką mamos gerumu liko mūsų širdyse gyva, tai ir lengvai atėjo į galvą. Bekalbant ir išmokom taisyklingai kalbėti". Galbūt jeigu mes tėvai nepasiduosim, savo šeimose lietuvių kalbą vartosim, rodysim save pavyzdžiu kaip ją vertinam, ir tuo pačiu liksim pozityvūs, nesmerkiantys vaikų atžvilgiu, ir jie „ateis į protą". Kas dabar miega, gerų mokytojų ir draugų pavyzdžiu vėl atsibus. Ar nepanašią permainą pergyvena stovyklos jaunesnieji vadovai?

Stovyklautojai išpildė „lietuviškumo" anketą. Kai kuriuos įdomesnius skaičius ir pasisakymus susumuosiu čia. Anketą atsakė 112 stovyklautojų, 54 berniukų ir 58 mergaičių.

1. „Ar turi daugiau lietuvių ar nelietuvių draugų?"

	berniukai	mergaitės	viso
lietuvių	17	16	33
tiek pat	11	11	22
nelietuvių	22	31	53
viso	50	58	108

Pasisakymas: — „Aš turiu daugiau nelietuvių draugių, bet mano **geriausios** draugės yra lietuvaitės".

Stovyklos laikraštėliui vyriausios mergaitės rašė tema: „Kuo mano lietuvės draugės skiriasi nuo nelietuvių". Bendra mintis beveik visuose pasisakymuose (stebėtina, kiek panašumų to amžiaus mergaičių aprangoje, judesiuose, galvojime) buvo ta, kad su lietuvaitėmis turi daugiau bendro, jos nuoširdesnės, rimtesnės, ir su jomis gali jaustis ir elgtis natūraliai, nereikia pasirodyti.

2. „Kaip kalbiesi su broliu ar seserimi, kada tėvų nėra?"

	berniukai	mergaitės	viso
tik lietuviškai	6	13	19
maišytai	16	9	25
tik angliškai	28	31	59
viso	50	53	93

Visi, kurie kalbasi tik lietuviškai su broliu ar sesute, buvo 11 metų ar jaunesni.

Pasisakymai:

— „Aš pradedu lietuviškai kalbėtis su sesute, bet kai sesutė atsako angliškai, ar irgi prisidedu".

— „Su vyresniu broliu kalbu angliškai, o su jaunesniu — lietuviškai".

— „Kalbuosi su broliu angliškai net ir kada tėvai yra".

3. „Ar skaitai lietuviškai, jeigu būtinai nereikia?"

	berniukai	mergaitės	viso
taip	20	23	43
ne	34	35	69
viso	54	58	112

Pasiskaymai:

— „Kartais skaitau, bet ne dažnai".

— „Jeigu nieko geresnio neturiu veikti".

— „Man nepatinka lietuviškos knygos".

— „Ne!!!".

Būdinga, kad keli jaunesni vadovai, prašomi paminėti kurią įdomią lietuvišką knygą perskaitė, truputį sumišo.

Jaunučių stovyklos orkestrėlis.

4. „Kaip jauties, kada tavo tėvai garsiai lietuviškai kalba su tavim krautuvėje ar prie amerikietiškų draugų?"

	berniukai	mergaitės	viso
Gerai	9	16	25
Nesvarbu	23	21	54
Gėda	22	21	33
Viso	54	58	112

Pasisakymai:

— „Man truputį patinka, kad žmonės į mane žiūri, ir aš galiu pasididžiuot, kad moku antrą kalbą".

— „Man patinka, kad žmonės nesupranta, jeigu juokiamės iš jų".

— „Mano draugams būna įdomu".

— „Kiti nežino, jeigu tėvai mane bara".

— „Jaučiuosi blogai, nes kiti turbūt galvoja, kad mes keisti".

— „Aš mirštu iš gėdos".

— „Man gėda ir atsakau angliškai".

— „Man labai pikta ir į tėvus nežiūriu".

— „Mano tėvai viešose vietose nekalba su manim lietuviškai".

Kelios baigiamosios pastabos apie lietuvių kalbą stovykloje.

Jaunučių stovykloje lietuviškai kalba vadovai. Visa oficiali programa atliekama lietuvių kalba, ir vaikai turi progos lietuviškai kurti, skaityti, rašyti, dainuoti, vaidinti. Stovyklinė tema lietuviška: susipažįstama su Lietuvos geografija, istorija, literatūra, tradicijomis, vaizdžiais, raiškiais, į atmintį įstringančiais būdais. Tačiau, nors yra proga, vaikai lietuvių kalbos nevartoja tarpusaviame bendravime. Jie girdi tą kalbą iš vyresniųjų, jie ją atkartoja oficialiuose posmuose (šūkiuose, dainose), tačiau jie lieka „nepraktikuojantys" lietuviai. Vaikai tos kalbos natūraliai nevartoja, ji išskiriama iš jų paprasčiausių ir prasmingiausių momentų — žaidimų ir pokalbių su draugais. Kodėl? Ką kaltinti? Kokių priemonių imtis atitaisyti? Ar beviltiška nutautėjimo padėtis? Ar lietuvių kalba jau priskiriama prie archaiškų mandagumo taisyklių, kurių laikomės tik vyresnių žmonių kompanijoje?

Ruošiantis ateinančioms stovykloms, siūlau valdyboms ne tiek rūpintis apie įleidimą ar neįleidimą labai silpnai lietuviškai kalbančių vaikų, nors ir tas rūpestis aktualus, bet atkreipti dėmesį ir pavartoti vaizduotę ir jėgas, stengiantis išlaikyti tą kalbą dar gyvą „lietuviukų" stovyklautojų tarpe.

Jūratė Norvilienė

Susirašinėjimai

Ramunė Kubiliūtė redagavo „Ateities" kovo mėn. kazimierinį numerį. Tame numeryje išspausdinus giesmes iš Lietuvos, paaiškėjo, kad autorius giesmės „Ateiki, Kazimierai šventas", yra poetas Aleksandras Radžius, gyv. Baltimorėje.

O tas giesmes iš Lietuvos Ramunė gavo iš Liet. informacijos centro, iš Gintės Damušytės.

Ramunė parašė Gintei laišką ir gavo šitokį atsakymą:

Miela Ramune,

Ačiū labai, kad pranešei apie p. Radžiaus giesmę. Patikrinau bylas ir tikrai ši giesmė atkeliavo su keliais eilėraščiais iš Lietuvos. Apgailėtina, kad per klaidą teko sužinoti tikrąjį autorių. Bet tas autorius tik gali džiaugtis, kad jo giesmė pasklido Lietuvoj.

Gintė

Trumpai

Ateitininkų jubiliejinis — 75 m. — kongresas bus Čikagoje 1985 m. per Darbo dienos savaitgalį, rugp. 30 iki rugs. 2 d.

Chicagos kun. Alfonso Lipniūno, Moksleivių ateitininkų kuopos valdybą sudaro šie asmenys: Marius Katilius-Boydstun — pirmininkas, Aušra Jasaitytė — vicepirmininkė, Eglė Liutkutė — iždininkė, Jonas Račkauskas — sekretorius ir Gytis Liulevičius — korespondentas.

Dr. Adolfas ir Jadvyga Damušiai atstovavo Ateitininkams vysk. Pauliaus Baltakio šventinimo iškilmėse Portland, Maine.

Sveikiname Rūtą Končiūtę ir Edmundą Saliklį, sukūrusius lietuvišką šeimą.

Sveikiname Grasildą Reinytę ir Gytį Petkų, sukūrusius lietuvišką šeimą.

Sveikiname naują lietuvių vyskupą Paulių Baltakį, OFM, ir prašome Aukščiausią duoti jam stiprybės vesti mus šviesos keliais pasimetusiame pasaulyje.

O KAS TĖVYNĖJE?

Vytautas Skuodis

Iš Lietuvių Informacijos centro rugp. 23 d. gauta žinia, kad Humanitarinių mokslų institutas Brooklyn College yra išsiuntęs kvietimą Vytautui Skuodžiui dėstyti toj kolegijoj. Skuodis yra Lietuvos geologas, kuris dabar atlieka 12 metų kalėjimo bausmę Sovietų darbo stovykloje už „antitarybinę" pogrindžio veiklą. Humanitarinių mokslų instituto vedėjo prof. Robert Viscusi pakvietimą nuvežė Brooklyn College geologijos profesorius, kuris lankėsi geologų konferencijoje Maskvoje rugp. mėn. (Sovietų Sąjungos Mokslo instituto žemės mokslų skyriaus vedėjas A. P. Vinogradov taip pat gavo šio kvietimo kopiją). Skuodis yra pakviestas skaityti paskaitą apie ryšius tarp griežtųjų mokslų tyrinėjimų ir aplinkos apsaugos.

Geologas Skuodis gimė Čikagoje 1929 m. ir dar tebėra JAV pilietis. Grįžęs su šeima į Lietuvą, Skuodis ten išėjo mokslus, 1953-69 m. darė geologinius tyrinėjimus ir prižiūrėjo įvairius vandens jėgainių statymo projektus Lietuvoje, Latvijoje ir Sibire. Jis profesoriavo Vilniaus Universitete nuo 1969 m. ir ten įsteigė gamtos apsaugos grupę. Be to, yra parašęs įvairių profesinių straipsnių; jo biografija yra dabar Lietuvos enciklopedijoje.

KAS BUVO PALANGOJE?

Dvi savaites Palangoje vyko tradicinis estradinės muzikos festivalis „Baltijos jaunystė-84", kuris rengiamas jau tryliktą kartą.

Vertinimo komisija, kuriai vadovavo valstybinės filharmonijos meno vadovas, R. Žigaitis, paskelbė festivalio „Baltijos jaunystė-84" laureatus. Prizą už geriausią programą iškovojo valstybinės filharmonijos vokalinis instrumentinis ansamblis „Plius minus", vadovaujamas M. Suraučiaus. Poetui G. Patackui paskirtas „Nemuno" žurnalo prizas už geriausią dainos tekstą. Lietuvos TSR kompozitorių sąjungos prizas už geriausią pirmą kartą atliktą lietuvių kompozitorių dainą atiteko kompozitoriui A. Raudonikiui. Jo dainai „Lietuva" žodžius parašė poetas J. Strielkūnas.

Druskininkų kurorte 1984 m. vasarą Druskininkuose buvo surengtas tradicinis vokalinių ansamblių konkursas „Ratnyčėlė-84". Pirmą vietą moterų grupėje laimėjo Kauno „Pastoralė", antrą — Kauno „Kolegės", trečią — Alytaus „Goda". Vyrų grupėje pirmoji vieta teko Vilniaus „Sigmai", antroji — Kapsuko (Marijampolės) „Sūduviečiui", trečioji — Plungės „Linui". Stipriausiu mišriu ansambliu buvo pripažinta Šiaulių „Polifonija". Konkurso dalyviai aplankė ir gėlėmis papuošė M. K. Čiurlionio paminklą.

Sol. Nijolė Ambrazaitytė, Vilniaus operos mezzosopranas, turėjo savo 200-ąjį rečitalį filharmonijos salėje. Pirmoji dalis buvo skirta romantinėms J. Brahmso dainoms. Antroje koncerto dalyje buvo meistriškai atlikti B. Gorbulskio, A. Bražinsko, V. Klovos, S. Rachmaninovo, F. Schuberto kūriniai. Akompanavo koncertmeisteris Augustinas Maceina.

Dail. M. Cvirkienės tapybos darbų paroda buvo surengta centriniuose Lietuvos dailės parodų rūmuose. Paroda apimanti jos kūrybos kelią nuo 1935 m. baigus Kauno meno mokyklą, iki dabartinių dienų. Parodai sutelkta beveik 80 darbų iš Vilniaus ir Kauno muziejų fondų.

Dail. M. Cvirkienė yra mirusio rašytojo Petro Cvirkos žmona.

SPORTAS TĖVYNĖJE

Dviratininkų varžybose Maskvoje šauniai lenktyniavo Lietuvos kūno kultūros instituto studentas Gintautas Umaras. Dvidešimt vienerių metų kaunietis 5 km nuotolį iš vietos nuvažiavo per 5 min. 48,256 sek. Tai — pasaulio rekordas. Kultivuoti dviračių sportą Gintautas pradėjo prieš šešetą metų. Per tą laiką jis pasiekė ne vieną gražią pergalę didelėse varžybose, o štai dabar — pirmas iš Lietuvos dviratininkų — tapo **planetos rekordininku.**

Pasižymėję krepšininkai A. Sabonis ir kiti.

Šią vasarą Maskvoje tarptautinėse varžybose, kuriose rungtyniavo 50-ties šalių sportininkai, aukso medalius pelnė Sovietų Sąjungos vyrų ir moterų krepšinio komandos, kuriose žaidė keturi Kauno „Žalgirio" sportininkai — Valdemaras Chomičius, Sergejus Jovaiša, Rimas Kurtinaitis, Arvydas Sabonis, taip pat vilnietė Ramūnė Šidlauskaitė. Ypač šauniai pasirodė Arvydas Sabonis. Per visas turnyro rungtynes jis pelnė 186 taškus, už tai gavo rezultatyviausio žaidėjo prizą. Arvydas pripažintas ir geriausiu turnyro vidurio puolėju.

Atsiųsta paminėti

Alė Rūta. **Pirmieji svetur.** Išstumtųjų dalia. „Draugo" konkurse premijuotas romanas. Viršelį piešė dail. Rasa Arbaitė. Išleido Liet. knygos klubas 1984 m. 387 psl., kaina 12 dol.

Eduardas Cinzas. **Šventojo Petro šunynas.** Romanas. Viršelis dail. Danguolės Stončiūtės-Kuolienės. 1984 m. Išleido „Ateities" Literatūros Fondas. Knygos kaina 10 dol.

Albinas Baranauskas. **Piliakalnio šešėlis.** Romanas. Viršelis dail. Jonės Karužaitės. Išleido Lietuviškos knygos klubas. 1984. Kaina 8 dol.

Adolfas Damušis. **Antinacinė lietuvių rezistencija** Atspaudas iš „Tėviškės žiburių" 1984 m. 13, 14, 15 ir 16 nr.

Lietuvos globėjo šv. Kazimiero 500 m. sukakties kongreso leidinys. 1984 m. rugsėjo 1 ir 2 d. Toronto, Ontario, Kanada.

Antanas Paškus. **Asmuo ir laisvė.** Mūsų idėjos dabarties šviesoje. Redagavo Algis Norvilas. Apipavidalino Jonas Kuprys. 1984. Ateities leidyklos leidinys. Kaina 5 dol.

ALp(LKA)1786
1984, Nr.8

90. 725. 220